

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:

Egy évre 24 korona.
Egy hónapra 2 korona.

VIDÉKEN:

Egy évre 28 korona.
Egy hónapra 2 k. 40 f.

HÍRDETÉSEK:

6 soros hirdetés soronként 20 fillér,
minden következőnél 16 fillér.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 337.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvénytársaság.
József főherceg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1914.

FŐSZERKESZTŐ:
STAUBER JÓZSEF.

Kedd, október 20.

Varsó körülzárásától félnek. Sikeres offenzívánk az oroszok ellen. A franciák veresége Lillenél.

A San és Stryj völgye a mienk.

BUDAPEST: A főhadiszállásról jelentik: Chirowtól és Przemysltől keletre dúló csatákban a tegnapi nap új nagy eredményeket hozott. Különösen Mizyniec-nél volt elkésredett harc. Ellenség kezében volt Magiera magaslatot, mely jelentősen nehezítette előnyomulásunkat, csapataink a tűzérő hatalmas bevezető harca után délután elfoglalták. Mizyniec-től északra támadásunkkal az ellenséget egészen rohamtávolságig megközelítettük. Przemysltől keletre Medikáig jutottunk.

Déli csataszárnyunkon visszavertük oroszoknak különösen a Stry-Sambortól délnyugatra fekvő magaslatok ellen intézett éjjeli ismét folytatott támadását.

A Stryj és Swica völgyben csapataink harcolva tovább előnyomultak.

A Sannál is több helyen folyt tegnap a harc. A sötétség beálltával Jaroslawnál, a folyó keleti partjára áthajózott erőink ellen intézett támadás teljesen megheiusult.

Orosz-Lengyelországban egyesült német-osztrák-magyar lovasság Sochaczewén túl visszavert nagy ellenséges lovas csapattestet, amely Varsótól nyugatra előtörést megkísérelt. Höfer vezérőrnagy, a vezérkari főnök helyettese. (Miniszterelnökségi sajtóosztály.)

Lillenél visszavert francia támadás.

BERLIN, október 19. A nagyvezérkar közli: A nagy főhadiszállás október 19-én délelőtti jelenté: Az ellenség támadási kísérleteit Lilletől nyugatra és északnyugatra elterülő vidéken csapataink az ellenségnek erős veszteségeket okozva, visszaverték.

A keleti hadszíntéren a helyzet változatlan.

(Miniszterelnökségi sajtóosztály.)

Lilletől Varsóig.

Arad, október 19.

Varsó alatt a német lovasság ma visszavetette az orosz sereg elővédjét alkotó lovasságot. Végig az egész hosszú harcvonalon a Kárpátokig, gyönyörű eredményről számol be Höfer vezérőrnagy, aki keresetlen szavakkal mondja el, hogy Jaroslawnál fölött megkísérelt átkelésünk a Sanon sikerült, az ellenség nem tudta azt feltartóztatni. Birtokunkba vettük Przemysltől délkeletre az utunkat álló Magiera magaslatot, a Stryj és Swica völgyében erőteljes offenzívánk hátrálásra késztette az ellenséget.

Az északi tenger partjaihoz közel óriási küzdelmet folytat dicsőséges szövetségeseink és úgy látszik, hogy Lilletől északra és nyugatra sikerülnie fog nemcsak a tengerig terpeszkedő francia balszárny átkarolási kísérletének a megheiusítása, hanem döntő csapást mér most már rövidesen az ott összpontosított óriási francia seregekre, hogy végezzen velük.

Lilletől Varsóig, Varsótól a Kárpátokig óriási nagy az út, de a német harckerészség munkában van. Belgiumban be van fejezve a munka, Varsónál a Visztula mellett a lovas harccal kezdetét vette a német-osztrák-magyar seregek csatája és Pétervárott legfeljebb ugyanolyan mesékkel vigasztalódhatnak és csalhatják magukat, mint az Londonban történik. A Visztula melletti csata, a Varsóért folytatandó küzdelmek ugyanolyan rettenetes népcsaták lesznek, ugyanolyan küzdelmek, mint amilyenek a francia négyszáz kilométer frontos háború. Lassan, erőink megfeszítésével haladunk előre. Hősiességünk nem az ellenállhatatlan gyors rohamokban, hanem abban áll, hogy kitarva egy-egy fontosabb pozícióban tüzünkkel emelkedünk az ellenség fölé, amely

hátrálva elárulni kénytelen, hogy legyőzött. Bizalommal és türelemmel várjuk, hogy a most kifejlődő küzdelem dicsőségesen végződjék. Pétervár és London tudatában lehet annak, hogy ez a háború nem egy közönséges mérkőzés, hogy ebben a világháborúban nemcsak győzők és legyőzöttek lesznek, hanem, hogy az egyik részen a kultúra, a civilizáció bajnokai, hősök vannak, akik feláldozzák magukat, hogy a világnak hosszú-hosszu időre biztosítsák a békét, a haladást, a fejlődést, a másik részen pedig porbasújtottak, akiknek be kell ismerniük, hogy jog és igazság mindig győzedelmeskedik a hazugságon és ravaszságon.

Lilletől Varsóig és onnan le a Kárpátokig a német és osztrák-magyar seregek fegyverei szegeződnek az ellenségnek. A délkeleti Galiciából érkező hírek rendkívül kedvezőek. Támadásunk halad, a Kárpátokból előtörő seregeink óriási átkarolással fenyegetik az orosz szárnyat. Tudjuk, hogy a nagy döntés a Visztula mellett történik és ma már ez a folyónév történelmi hangzása. Erőteljesen, fáradhatatlanul, hősi szellemű áthatva harcolnak a hosszú, majdnem végtelen vonalon, nyugaton és keleten Németország és Ausztria-Magyarország csapatai. Anglia és Oroszország ama reményei, hogy a szövetségesek haderői kimerülnek, szappanbuborékokká váltak. Seregeink fegyvereit a legnemesebb hazaszeretet irányítja, a haza jövőjéért áldozzuk fel mindenünket, amink van. Anglia csapatait kalmárszellem hatja át, Oroszországóit a kancsukától való félelem. Egész Európa lángban van. Keleten és nyugaton száz és száz kilométerekre nyúlik a harcvonal. Patakokban ömlik a vér, a világ ilyet még nem látott. A győze-

lem csak azoké lehet, akik a legtisztább hazaszeretettől áthatva, győzni akarnak és győzni fognak az önzésen és a féltésiai despota hordáin.

Hadseregünk veszteségei.

28. veszteségajstrom.

(Kiadták október 16-én)

Tisztek:

Agoston Béla főhadn. 53. gy. e. s. Anesini András hadn. 83. gy. e. 2. sz. Budapest, s. Aslan Marcell hadn. 83. gy. e. 2. sz. s.

Babics Jenő hadn. 19. gy. e. 9. sz. s. Bachheimer Tivadar főhadn. 11. népfelk. gy. e. 2. sz. s. Bär Gusztáv tart. hadn. 100 gy. e. 5. sz. s. Bartha Zoltán hadn. 34. gy. e. 15. sz. s. Bartus Albert tart. hadn. 34. gy. e. 12. sz. s. Bata Jarosláv tart. hadn. 4. bosnyák gy. e. el. Basur Károly hadn. 11. népfelk. gy. e. 4. sz. s. Baróthy Bede Zoltán százados 34. gy. e. 11. sz. el. Bence Rezső hadn. 5. m. kir. honv. gy. e. 11. sz. el. Bielek Pál főhadnagy 5. magy. honvéd gyalogezred 11. sz. seb. Bilic Szvetozár hadnagy 4. bosnyák gyalogezred seb. Biskorványi Sándor tart. hadn. 5. magy. honv. gy. e. 9. sz. s., Blum Simon hadn. 48. gy. e. 4. sz. s., Bodó János főhadn. 5. magy. honv. gy. e. 3. gépfegy. oszt. s., Both Hermann tart. kadett 37. gy. e. s., Braun Ödön tart. hadn. 5. magy. honv. gy. e. 9. sz. el., Brecht Viktor százados 83. gy. e. 1. gépf. oszt. s., Büchner Ernő hadn. 22. táb. ágyus ezr. 3. út. el., Budivsky Arnold tart. hadn. 102. gy. e. 1. sz. s.

Campiann Éliás zászlós 34. gy. e. 2. sz. s., Császár János hadn. 5. magy. honv. gy. e. 6. sz. s., Csetneki Árpád tart. hadn. 5. magy. honv. gy. e. 1. sz. s., Csáttler Ambrózius százados 83. gy. e. 10. sz. s.

Dercsényi Sándor hadn. 5. magy. honv. gy. e. 2. sz. s. Drahonovsky József tart. hadn. 4. bosny. gy. e. s. Dúper Ljubomir zászlós 4. bosnyák gy. e. s.

Erdős Rudolf kadett 83. gy. e. 3. sz. s. Erhardt Frigyes hadn. 34. gy. e. 3. sz. s.

Fauland Ferdinánd hadn. 100. gy. e. s. Feuerstein Ferenc tart. zászlós 102. gy. e. 3. sz. s. Fieslarin Miklós hadn. 83. gy. e. 7. sz. el. Trieb Ede százados 9. vartüzér z. alj 2. sz. s. Fürész Ferenc tart. kadett 34. gy. e. 11. sz. s.

Gábor Károly tart. kadett 34. gy. e. 2. sz. s. Gál Imre tart. kadett 34. gy. e. s. Genersich Rudolf dr. tart. hadn. 5. magy. honv. gy. e. 7. sz. s. Gredinger Pál tart. hadn. 34. gy. e. 14. sz. s. Grellmann Ernő zászlós 19. gye. 9. sz. el.

Hajdu Albert hadn. 19. gy. e. 9. sz. s. Hajós Gyula százados 5. magy. honv. gy. e. 12. sz. s. Hawelka Richárd tart. hadn. 102. gy. e. 1. sz. s. Hehenwarter Celestin tart. hadn. 34. gy. e. 2. sz. s. Heinlein alezr. 83. gye. s. Hlinka Antal tart. zászl. 102. gye. 4. sz. el. Hódosi Géza 5. magy. honv. gye. 11. sz. el. Hromada Károly dr. ezredorvos 48. gye. s. Hüttinger Waldemar hadn. 34. gye. 11. sz. s.

Iványi József tart. kadett 34. gye. 13. sz. s. Jenisch Vilmos kadett 19. gye. 9. sz. s. Junker Ernő tart. kadett 16. táb. ágyus ezr. 4. út. s.

Kaforka Rudolf százados 9. vartüz. z. alj 4. sz. s. Kaumayer Alfréd tart. zászlós 5. magy. honv. gye. 10. sz. s. Kenessy Dénes tart. kadett 19. gye. 8. sz. s. Klein Antal alezredes 4. bosnyák gye. s. Kohut Hugó főhadn. 19. gye. 12. sz. s. König Ignác tart. kadett 34. gyalogezred, megsebesült, Koritsanszky Tibor főhadnagy 34. gy. e. 13. sz. s. Kosek Ferenc tart. hadn. 4. bosnyák gy. e. s. Kottnik János dr. tart. hadn. 4. bosnyák gy. e. s. Kovács Zoltán tart. zászlós 34. gy. e. 11. sz. s. Kriesche József hadn. 11. népfelk. gy. e. 4. sz. el. Kuba Vilmos főhadn. 5. magy. honv. gy. e. 1. sz. s. Kuhn Károly százados 83. gy. e. s.

Lányi Akos tart. hadn. 34. gy. e. el. Lindner Gusztáv lovag őrnagy 34. gy. e. s. Lindner Róbert zászlós 34. gy. e. 12. sz. el.

Mechner Zsigmond zászlós 83. gy. e. 4. sz. Budapest s. Merényi Ernő dr. tart. hadn. 34. gy. e. 4. sz. s. Michl Ferenc százados 34. gy. e. 12. sz. s.

Nagy Armin tart. hadn. 34. gy. e. 1. sz. s. Naumann Louis százados 6. táb. tarack ezr. 3. út. s. Nemenz Gusztáv százados 4. bosnyák gy. e. el. Nemeth Sándor tart. zászlós 34. gy. e. 14. sz. el. Nestroi (?) hadn. 19. gy. e. 6. sz. s. Novák Alajos hadn. 83. gy. e. 16. sz. el. Novák János százados 34. gy. e. 14. sz. s. Nutic Károly százados 4. bosnyák gy. e. el.

Pach Dezső 5. honv. gy. e. 7. sz. s. Paszt Rezső 5. honv. gy. e. 10. sz. s. Peternel Rudolf százados 4. bosnyák gy. e. s. Pfawer József zászlós 34. gy. e. 3. sz. s. Pichler Kurt tart. zászlós 39. táb. ágy. ezred tart. üteg el. Plavsic Dusan zászlós 4. bosnyák gy. e. el. Posfay Ede százados 83. gy. e. 3. száz. Murnaszombat s. Pasnicky Zvonimir hadnagy 4. bosnyák gy. e. s.

Rautschka Károly tart. hadnagy 22. táb. ágy. ezr. 4. üteg s. Radl Jenő százados 4. bosnyák gy. e. s. Reiser Viktor dr. tart. zászlós 22. táb. ágy. ezr. 1. üteg s. Reisenauer Erich főhadnagy 22. táb. ágy. ezr. 2. üteg s. Rotbart József tart. kadett 34. gy. e. 12. száz. s. Rydl Vencel tart. hadnagy 4. bosnyák gy. e. s.

Sanchez de la Cerda Guidó tartalékos kadett 1. gy. e. 8. száz. seb. Sandor kadett 14. gy. e. 9. száz. seb. Schiller Ernő tartalékos kadett 22. táb. ágyezr. 2. ü. seb. Schudich Ferdinánd tartalékos zászlós 34. gy. e. 2. száz. seb. Sic József zászlós 4. bosnyák gy. e. seb. Slawik József százados 83. gy. e. Kőszeg seb. Smola Benjamin tart. hadnagy 4. bosnyák gy. e. seb. Sommer Ferenc főhadnagy 83. gy. e. 8. száz. seb. Steiner Vilmos hadnagy 11. népfelk. gy. e. 2. száz. el. Székely Emil tartalékos zászlós 5. honvéd gy. e. 9. száz. seb.

Terdich Brunó főhadnagy 34. gy. e. 1. sz. seb. Tömösközi Emil hadnagy 5. honvédgyalogezr. 11. száz. seb. Tóth László dr. tartalékos hadn. 5. honv. gy. e. 6. sz. el. Troszt Rudolf hadn. 38. népfelk. gy. e. s.

Urbán Pál dr. tart. hadn. 34. gy. e. 4. sz. s. Várkonyi Samu zászlós 5. magy. honvéd gy. e. 11. sz. s. Vedres László százados 5. honv. gy. e. 2. sz. s.

Wallshausen Alfréd hadn. 34. gy. e. 12. sz. s. Weiss Jenő hadn. 5. honv. gy. e. 12. sz. s. Woprsalek László dr. tart. hadn. 22. táb. ágy. ezr. 3. üteg s. Wrana János kadett 83. gy. e. 11. sz. s.

Zimonja Péter főhadn. 4. bosnyák gy. e. s. Zizka Károly tart. hadn. 102. gy. e. 4. sz. s.

29. veszteségajstrom.

(Kiadták október 17-én.)

Tisztek:

Adamus Kurt hadn. 2. bosnyák gy. e. s. — Albrechter Adolf hadn. 1. tirol gy. e. s. — Alsch Henrik hadn. 14. gy. e. s. — Ambrózi Henrik hadnagy 15. gy. e. s. — Amerschorfer Adolf tart. hadn. 14. gy. e. s. — Anreicher Antal tart. kadett 14. gy. e. s.

Baba Károly hadn. 7. Landw. gy. e. s. — Babouczek Antal száz. 14. gy. e. s. — Baranyai Ferenc tart. hadn. 6. honv. gy. e. s. — Barisani József főhadn. 14. gy. e. s. — Benkiser Ernő hadn. 14. gy. e. s. — Böhm Ernő tart. hadn. 14. gy. e. el. — Brunner Ferdinánd tart. zászl. 14. gy. e. s. — Burghart Pál száz. 14. gy. e. s. — Búrlo Antal lovag százados 1. tirol gy. e. el.

Cadil Ferenc hadn. 35. Landst. gy. e. el. — Cerveny János hadn. 6. Landst. gy. e. hadifogoly. — Czeglédi Aladár zászl. 37. gy. e. s.

Darvas Károly zászl. 19. honv. gy. e. s. — Deáki István hadn. 19. honv. gy. e. s. — Dezső Sándor főhadn. 7. honv. gy. e. s. — Dollinger Jenő dr. tart. hadn. 19. honv. gy. e. s.

Edlinger Frigyes tart. hadn. 1. tirol gy. e. s. — Ferrari Ernő száz. 1. tirol gy. e. s. — Fischer Rudolf száz. 14. gy. e. el. — Francu Vladimir hadn. 11. hegyi tűz. e. s.

Gasser József tart. hadn. 1. tirol gy. e. s. — Gassner Hugó főhadn. 14. gy. e. s. — Grum Henrik száz. 14. gy. e. el. — Grünwald dr. tart. segédorvos 2. bosnyák gy. e. hadifogoly. — Gulin Julián hadapród őrmester 35. Landst. gy. e. s. — Gyarmathy Tibor főhadn. 7. honv. gy. e. s.

Haritz Ferenc dr. tart. zászlós 1. tirol gy. e. el. — Hattinger Emil száz. 2. bosny. gy. e. s. — Hausenblas Károly tart. hadn. 14. gy. e. el. — Hnewkovsky József száz. 14. gy. e. s. — Holos Pál kadett 7. honv. gy. e. s. — Horváth

Pál hadn. 7. honv. gy. e. s. — Huber Alfréd főhadn. 2. bosny. gy. e. s.

Janoul Lipót tart. kadett 14. gye. el. — Járó István zászl. 19. honv. gye. s.

Kaiser Ferdinánd tart. hadn. 15. gye. s. — Kandler Alajos főhadn. 2. bosny. gye. s. — Kenzian Károly hadn. 14. gye. s. — Kertész Tivadar dr. segédorvos 6. honv. gye. s. — Kiechel Róbert tart. kadett 1. tirol gy. e. s. — Kindl Ernő ezredes 2. bosny. gyalozr. s. — Kleszky Ottó ezredes 19. honv. gye. el. — Koneony Ferenc tart. kadett 2. bosny. gye. s. — Konias Adolf tart. hadn. 2. bosny. gye. s. — Koppelhuber Ferenc tartalékos hadnagy, 14. gyalogezred megsebesült. — Kozel Jarosláv tartalékos zászlós 1. tirol gy. e. s. — Kratochvil Vladimir száz. 2. bosny. gy. e. el. — Kreibich Otto tart. hadn. 1. tirol gy. e. s. — Kühnel József tart. hadn. 14. gy. e. s. — Kühnel Vencel főhadn. 35. Landst. gy. e. s. — Kutschera József tart. zászl. 14. gy. e. s.

Lakony Ferenc tart. hadn. 15. gy. e. s. — László András tart. kadett 14. szappor zászlóalj s. — Lachner Rudolf tart. kadett 1. tirol gy. e. el. — Linser János tart. hadn. 1. tirol gy. e. s. — Luxio Mihály főhadn. 2. bosny. gy. e. s.

Maly Lipót tart. kadett 2. bosny. gy. e. s. — Martinek Vilmos alezr. 4. tirol gy. e. s. 27. menetezred parancsnoka s. — Maturi Guido kadett 1. tirol gy. e. el. — Max Hermann százados 23—28. vadász mentzázslóalj seb. — Menges Albert főhadnagy 2. bosnyák gy. e. seb. — Mihálffy Jenő százados 19. honvédgy. e. el. — Mlaker Albin hadnagy 14. szappor zászlóalj seb. — Molnár László hadnagy 19. honvédgy. e. seb. — Müller Gyula tartalékos kadett 14. gy. e. seb.

Náray Ádám hadnagy 6. honvédgy. e. s. (A tiszti címtárban neve nem található.) Nessler Károly tartalékos hadnagy 14. gy. e. (a címtárban Ferdinánd) s.

Oette Hubert tart. kadett 1. tirol gy. e. s. — Ontl Agost őrn. 14. gy. e. s. — Ottenweller Miksa tart. zászlós 14. gy. e. s.

Patsch Miksa tart. hadn. 1. tirol gy. e. el. — Pepöck Agost tart. hadn. 14. gy. e. s. — Petres János százados 19. honv. gy. e. s. — Pilz József tart. hadn. 14. gy. e. s. — Pioneer Frigyes tart. kadett 14. gy. e. s. — Pollák Ferenc hadn. 6. Landst. gy. e. el. — Pospischil Rudolf főhadn. 14. gy. e. s. — Pribis István főhadn. 7. honv. gy. e. el.

Reichart Ferenc tart. kadett 1. tirol gy. e. el. — Richnovsky Jarosláv tartalékos zászlós 2. bosnyák gy. e. s. — Ritt Alajos százados 14. gy. e. seb. — Radic Dusan százados 2. bosnyák gy. e. seb. — Ruth Hugó tart. kadett 14. gy. e. s.

Schaufier Albert százados 2. bosnyák gyalogezred el. (szállítás közben halt meg.) Schickorn Alfréd főhadn. 1. gyal. e. s. — Schmid György dr. tart. kadett 1. tirol gy. e. s. — Schmidt Valér főhadnagy 19. honvéd gy. e. el. — Schneider Károly őrnagy 2. bosnyák gy. e. seb. — Schneider Frigyes őrnagy 14. gye. s. — Scholz Ferdinánd hadn. 15. gy. e. s. — Schönpflug Agost száz. 1 tirol gy. e. s. — Schreyer Ede főhadn. 14. gy. e. el. — Schuller Manfred tart. zászl. 1 tirol gy. e. s. — Seger Pál dr. tart. hadn. 14. gy. e. s. — Spitze Adolf főhadn. 14. gy. e. s. — Spreitzer János tart. hadn. 6. honv. gy. e. s. — Strassmayr Ede tart. zászlós 14. gy. e. s. — Subak Károly hadn. 35. Landst. gy. e. el. — Swoboda Adolf őrn. 35. Landst. gy. e. el.

Talakerer Norbert dr. tart. segédorvos 2. bosny. gy. e. hadifogoly. — Tisch Ernő tart. hadn. 6. Landw. gy. e. s. — Trischler Antal száz. 6. Landw. gy. e. s.

Vichytil József hadn. 14. gy. e. s. — Vohnout Lajos tart. hadn. 15. gy. e. s. — Weber Frigyes tart. zászl. 1. tirol gy. e. s. — Wehrenfennig Alfréd tart. kadett 14. gy. e. s. — Weilenbech Károly lovag száz. 14. gy. e. el. — Wirtek József száz. 14. gy. e. s. — Wolf Péter hadn. 7. honv. gy. e. s. — Wonnebauer Raoul tart. zászl. 14. gy. e. s.

Zenker Ferenc hadn. 6. Landst. gy. e. el. — Zurowski Szaniszló lovag száz. 35. Landst. gy. e. s.

Éhező milliomos.

(A cernovici szeszgyáros. — Aki Arad várost pumpolta meg.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, október 19.

Abban a meggyőződésben, hogy ma lesz megírható a világháborús korszak egyik legérdekesebb riportja, hallgattunk végig ma délután Arad város polgármesteri hivatalában egy jó megjelenésű urat, aki azért jelent ott meg, hogy a nagy idők szellemében az aradi hatóság testvéries érzületére hivatkozva, a maga és szenvedő családja részére nem is segílyt, de legalább egy kisebb kölcsönt, illetve, mint ő mondta „előleget” kér. Roppant impozáns volt az idegen fellépése és amellet igen megható a sorsa. Így fogták fel a városházán is a hivatalos urak az esetet és a legdicséretreméltóbb előzékenységgel sietett mindenki, hogy az idegen urnak kérését a lehetőség szerint teljesíthesse. Az emberbaráti érzésen kívül, — szinte megfigyelhető volt az ügyben eljáró urakon — mindenkit izgatott az eset.

Hogy is ne, mikor előttünk állott „egy éhező milliomos.” Egy igazi milliomos, egy nábob, nagy vagyonok ura, aki a természet rejtendő erőinek hatása, az éhség lesújtó veszélyének csapása alatt, keresetlen egyszerűséggel azt mondja:

— Uram, adjanak pénzt, hogy kenyeret vehessek magamnak és családomnak.

Nem is kell ahhoz újságírónak lenni, hogy ennek a helyzetnek szenzációját valaki átérezze és átélje. Egy milliomos aki koldul. Egy milliomos, akit úgy képzelünk el mi nem milliomosnak, hogy még ha egy lakatlan szigetre kerülne egy fillér nélkül, akkor is daskállat az aranyban, mert olyan csekkönyv van a zsebében, amelyre a botu négerek is adnak legalább is kenyeret és húst. Egy milliomos, aki olyan helyzetbe jut, hogy egy város jótékony-ságát kénytelen igénybe venni, ehhez csakugyan világháborúnak kellett elkövetkeznie.

A rendőrségnél kezdte meg nem mindennapi útját ez az ur, ez a milliomos. Grün Nándor főkapitányhoz állított be és elmondotta, hogy Keru Ignácnak hívják, Cernovitzba való, és az oroszok miatt menekülnie kellett. Tegnap érkezett Aradra a családjával és a Pannónia szállóban vett lakást.

— Uram olyan éhes vagyok, hogy alig állok a lábamon. Tegnap óta egyebet nem ettünk, mint ma reggel egy kávét. Segítsen rajtunk. Nem kérek alamizsnát. Vagyons ember vagyok és külföldben is a hadügyminisztériummal állok összeköttetésben. Ügyvédem Mayer Ödön dr. országgyűlési képviselő Gyulafehérvárról most jár el a minisztériumban, ahol még huszonegyezer koronás követelésem van. Gatonát, kukoricát és lovakat szállítottam a hadseregnek és azt ígérték, hogy november elsejére kifizetik. Ha a pénzt megkapom, hálásan visszafizetem a városnak az előleget.

A főkapitány kérdésére az idegen ur, egy magas nyulánk alak, angol bajusszal és francia szakállal, azt felelte, hogy minden igazolványa egy erkölcsi bizonyítvány, amelyben azt bizonyítja a hatóság, hogy Keru Ignác orvos magaviselete ellen semmiféle kifogás nem tehető.

A főkapitány tétovázott egy ideig az okmányok hiánya miatt. Minthogy azonban van egy belügyminiszteri rendelet, amely a galiciai és bukovinai menekültek segélyezését igen liberális elintézésre ajánlja a hatóságoknak, minthogy az osztrák kormány terhére történik, utasítást adott Kovács Antal rendőrhadnagy-nak, hogy vezesse az idegent a polgármesterhez és vele beszélje meg a segélykérés elinté-

zésének módját. A rendőrség ugyanis csak előterjesztést tesz, pártolja a kérelmet, de a segílyt a tanácsnak, illetve a város első tisztviselőjének kell kiutálnia. Hogy az idegen mihamarabb pénzhez jusson, szóbeli előterjesztést akart tenni a főkapitány.

Kovács rendőrhadnagy meg is jelent a polgármesteri hivatalban az idegen urral. Várjassy Lajos polgármester ma délután elutazott és ezért Lukács István dr. fogalmazó fogadta a kérelmezőt, hogy ügyét megismerve, Lőcs Rezső helyettes polgármesternek jelentést tessen. Miután az erkölcsi bizonyítványt átnyújtotta, így szólott esdeklő hangon Keru ur:

— Cernovitzból kellett menekülnöm. Az utolsó pillanatban tudtuk meg, hogy jön az ellenség és annyi időm volt csak, hogy néhány száz korona készpénzt vegyek magamhoz és családommal utra keljek. Azt el sem mondhatom, hogy mennyi szenvedésen mentünk át. Csak azt említem meg, hogy Erdélyen keresztül menekültünk és Besztercén telepedtünk meg. Most, hogy oda is betörték az oroszok, onnan is futottunk. Képzelve uram, egy paraszt fuvarosnak 230 koronát fizettem, amiért elvitt bennünket Kolozsvárra. Ott bevártam ügyvédem, Mayer Ödön dr. képviselő sürgönyét, akivel Osztenében ismerkedtem meg és ezért bíztam rá ügyemet. Azt táviratozta, hogy huszonegyezer korona követelésemet a hadügyminisztérium november elsejéig kifizeti. Az ő tanácsára Aradra jöttünk. Én uram milliomos vagyok. Van 500 hold saját földem, szeszgyáram, marhahizlaldám és azonkívül orvosi praxist is folytatok. Most pedig egy fillér nélkül állok itt. Ha gyorsan nem kapok segílyt, akkor éhen veszik a családom. Nőm és két gyermekem és apám van velem. Öten vagyunk és tegnap óta mindössze egy kávét ettünk. Nem kérek alamizsnát, hanem előleget. Elsejéig biztosan megkapom a pénzt.

— Éhező milliomos — mondtuk egymásnak — ez valóban megható. Ilyet se lát mindennap az ember.

Lukács dr. azonnal elvezette Keru urat, az ebédre áhítozó szeszgyárost és földbirtokost Lőcs helyettes polgármesterhez. Az előadás megismétlése után egy negyed óra múlva 50 koronát vett fel nagy hálálkodva a nábob a város pénztárából és a városházán csakhamar hirt kelt a méltó szenzációnak. A legszegényebb dijak sem cserélt volna vele.

Mi sem természetesebb, hogy a délután folyamán fel kellett keresni a Pannónia szállóbeli lakásán a ritka embert és legalább egy interjút csinálni vele. Hadd lássa a közönség, hogy a háború iszonyatosságai egyenlően sújtják a legmagasabban állókat és a legalacsonyabbakat.

— Hol lakik a cernovitzai menekült milliomos családja — kérdeztük a portást.

— Kiosoda kérem?

— Az a család, aki tegnap jött Aradra Bukovinából menekülve.

— Ide uram sem milliomos, sem koldus-család nem jött Bukovinából. Van itt nálunk egy bukovinai ember, aki tegnap este egy öreg ur társaságában érkezett és azt mondta, hogy menekült az oroszok elől, nincs egy krajcárja sem, adjunk neki szobát, mert négyszáz koronát vár és abból megfizet. Orvosnak mondotta magát. Igen jól van öltözve, a külseje bizalomgerjesztő, tehát adtam neki szobát, ma reggel pedig reggelit. Az öreg ur még tegnap este eltávozott.

— Talán téved jó ember. Ez más valaki lesz. Én egy öt tagú családot keresek. Keru Ignác családját. A férj orvos, ez egyezik, de hol a család, hol a podgyász?

— Az az ur egy sétapálcával érkezett meg. Nincs annak családja. Ma délután tizenegy órakor azt mondta, hogy volt néhány aradi orvosnál, azoktól kapott vagy husz forintot, kifizette a lakást, a reggelit, megebédelt és délután három órakor elment, többé vissza se jött.

— Hát nincs éhező család, nincs menekült család, nincs feleség, gyermekek és öreg apa. Ugylátszik akkor milliók se lesznek, huszonegyezer koronás követelés is csak a holdban létezik.

— Az bizony meglehet, mert nekem — nagyon jól emlékszem a szavaira — azt mondta négyszáz koronát vár. Ugylátszik meglepett Aradról, mert éjjel tizenegy óra még most sem jött haza.

Sebaj. Nincs ugyan szenzációsan érdekes éhező milliomos, de van egy jóllakott ügyes koldus, aki ötven koronáig megpumpolta a várost a testvériség jelszavával. Hadd egyék szegény. Inkább egyék százzal több, mint egy ir éhezzeik.

Ez is a háború áldozataihoz tartozik.

Megszökött fogoly orosz tisztek.

(A kaboldi fogolytábor menekültjei. — A bolyongók nyomában.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Sopron, október 19.

A sopronmegyei Kabold községben, az Esterházy grófi birtokon fogoly orosz katonákat őriznek. A kaboldi orosz foglyok közül két tiszt: Svidulon Georgi százados és Lebedoff Péter főhadnagy a múlt hét végén megszöktek.

A foglyokat délután az ugynevezett „Zsidósteigon” át sétálni vitték Lándzsér felé. A lándzséri-ut mentén nagy szilfaerdő van, helyel-közzel sűrű bokros részletekkel. Ide szerettek leginkább járni a tisztek. Elindulásukkor, visszaérkezésükkor megszámlálták a foglyokat és mindent rendben találtak. Az örök egész határozottsággal állítják, hogy a sétáról visszatérés után a két tiszt is ott volt a csapatban. Másnap reggel állapították meg, hogy a kapitány és főhadnagy mégis hiányzanak. Hogy hogyan történt a szökés, vajjon már az erdei séta alkalmával tűntek el, mindeddig nem lehetett megállapítani. Az óráig azonnal keresésükre indult, beportyázták az erdőket is mindenfelé. A csendőrséget, a szomszéd községeket is értesítették, de minden eredmény nélkül. Tüvé tették az egész vidéket, de úgy látszott, mintha a föld nyelte volna el őket.

Tegnap azután híre jött annak, hogy a szökevények Lándzséron át Schwarzenberg felé vették útjukat. Schwarzenbergre egy ottani tanító látta őket sétája alkalmával. Feltűnt neki az orosz tiszti egyenruha, de tovább nem érdeklődött. Annyi mindenféle katona fordul meg mindenfelé, hogy nem is gondolt arra, hogy az ismeretlenek szökevények, pláne orosz tisztek lehetnének.

Később azután hallott a Kaboldon történetekről és azonnal értesítette a wismathi csendőrséget, mely azonban késedelmeskedett. Állítólag hivatalos megkeresésre várt előbb. Mire az megérkezett, a tisztek már jó messze jártak.

Utóbb arról érkezett hír, hogy a tiszteket Hartberg felé látták. Mindenütt elkerülték a falvakat és mezei és erdei utakon igyekeztek Hartberg irányába. Hartberg felé egy parasztlány látta őket. Azóta már kihallgatták. Azt adta elő, hogy azt gondolta, hogy a mi hadseregünk tisztjei, köszöntötte is őket,

de azok nem viszonzták köszöntését. Ez gyanút keltett benne, azért tett tapasztalatairól jelentést.

Minden jel arra vall, hogy az orosz tisztek Aspang felé igyekeztek. Itt azonban már mindenkit értesítettek és alig kerültek ki sorukat. Szökésüket nagyrban megnehezíti az a körülmény, hogy csak oroszul beszélnek, nemetül egy szót sem tudnak. Pénzüket, élelmük nincs, kénytelenek lesznek valahol jelentkezni, ha egyébként nem is csipik el őket.

Százezer orosz pusztulása.

— Aradiak levelei a főszabadult. Przemyslből —

az Aradi Közlöny tudósításából.

Arad, október 19.

Rendkívül érdekes levelet hozott ma reggel a posta Varjassy Lajos dr.-nak, az aradi Kereskedelmi és Iparkamara titkárnak. A levelet T. Z. ismert huszárszázados küldte az északi harctérről, ahol hős katonák most diadalmasan üldözik az orosz sereget. A ma kiadott hivatalos jelentés szerint Przemysl ostrománál negyvenezer orosz katona pusztult el. Arról még nem adtak ki hivatalos jelentést, hogy a Przemysl körül napokon át tartott harcok összesen mennyi áldozatot követeltek az orosz hadseregtől. Mivel hadvezetőségünk csak abszolút hiteles megállapítás alapján tájékoztatja a monarchia népeit. Vannak azonban a harctéren olyan tisztek, akik nem tudva megfékezni magát túláradó örömben, megírják az oroszok veszteségét nem hivatalos megállapítás szerint; hanem a maguk megbízható áttekintése alapján. Ezek közé a méltán örvendező tisztek közé tartozik a legalább tizenöt étközetben résztvevő T. Z. is, aki Aradra küldött leveleiben néha-napján beszámolt az északi harctér nagy eseményeiről. Így tudtuk meg, hogy volt rá eset, amikor a kitűnő urlovas két karddal is verekedett a gyűlölt ellenséggel. A legutóbbi levele olyan tényeket tartalmaz, amelyek valóban örömmel és csodálattal tölthet el mindenkit.

Nagy örömmel jelentem nektek — írja — hogy az oroszokat teljesen elkergettük Przemysl környékéről. Rémes nagy harcok voltak, amelyekben az oroszoknak százezer emberük veszett el. Most is naponként majdnem háromezer emberük hal meg kolerában. Így még mi se tudjuk őket pusztítani.

Aradi tartalékos tisztt az ostromolt várban.

A heteken át a világtól elzárt Przemysl várának védő seregében harcolt egy fiatal aradi tartalékos tüzérhadnagy is, a Marta-gyárnak szimpatikus mérnöke, aki közvetlenül hadbavonulása előtt vette nőül Vajda Mariettát, Vajda István dr. leányát. A várban tartózkodók az ostrom ideje alatt természetesen nem érintkezhetek a külvilággal s így a mérnök ifju hitvese is heteken át nem hallott hírt uráról. Néhány nappal ezelőtt közöltük, hogy Lázár Jenő aradi fogtechnikus, aki szintén a várban tartózkodott, légi posta útján tudott egy levelezőlapot küldeni Przemyslből, a lap meg is érkezett Aradra s a fogtechnikus megírta benne azt is, hogy a Marta-gyár mérnöke jól érzi magát. Ma már a postaforgalom is megindult Przemyslből s a fiatal uriaszony végre levelet kapott férjétől, aki azóta már agyrázkódáson ment keresztül. A levélből ezt a részt közöljük:

— Végre hírt adhatok, még pedig jót. Ma már megindult a posta, az oroszok elvonultak Przemysl alól, körülbelül 50,000 ember veszteséggel, amiből legalább huszezer halott. Irózatos tüzérpárbaj volt és az én ütőgömet, a

szomszédomat és a szomszéd erődot három napig megszakítás nélkül lőtték. Mi persze derekasan feleltünk és mint most kiderült, hatalmas pusztítást végeztünk. Két ütőgömet munkáját mindenki elismeri. Sajnos, kedden, vagy szerdán, a napra nem emlékszem, ütőgömbem voltam, amikor a jobb fülem mellett robbant fel egy srappell. Irózatos dördülést és nyomást éreztem, de tovább teljesítettem a szolgálatot. Szerdán délután azután összeestem és bevitték a kórházba, ahol agyrázkódást állapítottak meg. Most már jól vagyok és az orvos biztosított arról, hogy a fülemmel, amellyel cleinte semmit se, most pedig rosszul hallok, nem lesz semmi baj. Most jól érzem magam, csak a fejem még fáj és a fülem is, de már javul. — Rossz napok voltak, a születésem napján keríttek ki bennünket alaposan, de szerencsére nagyon kevés, clenyczben csekély a mi veszteségünk. Az utolsó három hét nagyon megviselte az idegeimet, de különben semmi bajom és két hét múlva egészséges vagyok, mint a makk

A németeknek győzni kell

— Az északi tengerparton lesz a döntés. Visszavert francia támadások! —

Távírti tudósítás.

Berlin, október 19.

Sven Hedin, a ki német nyugati fronton időzik, kijelentette, hogy a háború kimenetele kétségtelen. A németeknek kell győzni, mert egzisztenciájukért harcolnak és a foglyokkal jól bánnak. Hedin becsületére kijelentette, hogy a német császár mindent megtett, hogy a háború elkerültesse.

Francia vereség Lillenél.

Berlin: A nagy főhadiszállás jelenti 19-én délelőtt: Az ellenség támadási kísérleteit Lillénél nyugatra és északnyugatra csapataink az ellenségnek erős veszteségeket okozva visszaverték.

Az északi tenger mellett lesz a döntés

Genf, október 19. A Journal de Genève jelenti Párisból: Egész Franciaország visszafojtott lélekzettel lesi a hadműveletek eredményét a balszárnyon. Különösen sokat várnak attól az étközettől, amely Armentières és az Északi tenger között fejlődött ki.

A németek haditerve az, hogy az ellenséges szárnyat bekerítik, átkarolják és így Párisba nyomulnak, de egyidejűleg Calais-t is megszállhatják. Az Aisne mentén a küzdelem befejezettnek tekinthető, mert a döntés északon lesz.

Bécs, október 19. A Sonn- und Montagszeitung jelentések alapján közli, hogy Ypernél a francia szárnyat a németek kiverték állásaikból.

Nincs többé belga hadsereg.

Berlin: (Sajtóbizottság engedélyével, távíroda) Két belga özvegy rotterdami lapnak közölte, hogy belga hadseregről szó sem lehet. A hollandiába internált sereg ötvenezer emberből állhat, ennek a fele az egyenruhát már levette, a maradék pedig reménytelenül, dezorganizálva várja a lefegyverezést.

Köln: Háromezer német katona megszállotta Blankenberget. A németek a nagy szállókban helyezkedtek el.

Páncélvonat a határ felé.

(A máramarosi vasúti közlekedés helyreállítása.)

(Kiküldött tudósítók jelentése.)

Máramarossziget, október 17.

A városban a rendes élet folyik, az emberek tesznek-vesznek, sétálgatnak, kávéházi ablaknál könyökölnek s csak mint emlék él már bennük az a nap, amikor marhakocsikon utazták végig fél Magyarországot. Olyan biztató, reményteljes most minden s mintha összefüggésben volna a földi dolgokkal: az időjárás is megváltozott. Négy nap előtt még Rahónál, ahol a harc akkor folyt, havazott a hegyek között, most pedig mosolyogva és melegen süt az őszi nap...

Fent a hegyek között még folyik a harc. Az orosz csapatok Körösmezőnél szedelőzködtek össze s most az utolsó kétségbeesett erőfeszítést teszik, melynek kimenetele alig kétséges.

— „Kiverjük őket”, — mondják a civilek.

A katonák azonban más véleményen vannak:

— Egy sem fog távozhatni!

És ők tudják, hogy mit beszélnek: a kőzakhorda visszavonulási útja már majdnem egészen el van vágva.

Az állomáson katonavonatok mennek egymás után. Most egy érdekes és ritka látványban van részem: látom, amint elindul a katonai páncélvonat Körösmező felé, hogy felderítő szolgálatot teljesítsen — egyelőre Bilinig és Borkutig.

A feltűnő, hogy a mozdony nem huzza, hanem tolja a vonatot. Ennek egyszerű a magyarázata: számítanak arra, hogy az ellenség esetleg aknákat helyezett el a síneken, amely a mozdonyt, ha elől haladna, könnyen elpusztíthatná. Épp ezért a páncélvonat elejét 5-6 teherkocsi alkotja, még pedig oroszoktól zsákmányoltak. Vadonatuj vagonok ezek, amelyeket oldalfalak nélkül direkt katonai trénszéli társaknak gyártottak. Ezek a teherkocsik vannak hivatva arra, hogy ártalmatlanná tegyék az aknákat.

Az orosz kocsi után jön a tulajdonképpeni páncélvonat, amely két vagonból és a mozdonyból áll. A vagonokra és a mozdonyra tizenöt milliméteres acéllemez van köröskörül szegezve, nittelve, forrasztva. A két kocsi berendezése érdekes: a felül nyitott vagonok tetejére keresztben talpfákat, gerendákat raknak, amelyeken egy deciméternyi magasságban sínek fekszenek, a sínek felett végre ott a páncéllemez. Erős srappell legyen az, amelyik ezt a hármas réteget keresztül akarja fúrni!

Pőfékel a mozdony s már indul is. A vagonok oldalánál egy tenyérnyi sávon puskaesővek kandikálnak ki s vidám bakák dugják ki orrukat nevetgélve. Indul a vonat, még halljuk a bakák danáját. Oh, csak mind viszatérjete a veszedelmes úrról ti bátor, vidám legények!

Zádor Jenő.

Az ARADI KÖZLÖNY telefonszámai:

Szerkesztőség (éjjel-nappal)	— 337
Szerkesztőség (csak éjjel használható mellékállomás)	— — — — 151
Kiadóhivatal és hirdetés osztály	— — — — 151
Nyomda	— — — — 151

A zimonyi és belgrádi harcok.

— Uj taktika Belgrád körül. — A „lassu“ haladás okai. —

— Kiküldött munkatársunktól. —

Zimony, október közepén.

Amikor Szerbiával megkezdődött az ellenségeskedés, mi, itthon pihenő laikusok azt hittük, hogy Péter király országa egy hónap múlva egyszerűen eltűnik a föld színéről. Akik a délvidéki stratégiai helyzetet ismerték, már akkor figyelmeztették a közönséget, hogy Szerbiával elbánni, — nem könnyű munka. Szerbia népe szívós, megszokta a nélkülözést, kitanulta a háború legnagyobb tudományát és az ország földrajzi fekvése is kitűnő a védelem szempontjából. Ez az oka annak, hogy Szerbiában — mint mondani szoktuk — „lassan haladunk előre“. S az itthon maradottak optimizmusa adja magyarázatát annak, hogy némely könyv stratégák hihetetlenül rázzák fejüket olvasván ama rövid jelentésemet, hogy a zimonyi Száva-híd torkolatánál még mindig vannak szerb csapatok a mi területünkön. Pedig állithatom, hogy vannak. Amit eddig lehetetlen volt megtennem, most megirhatom, hogy Zimony és Bezsánia falu között a Száva innenső oldalán fekszik ez a szerb csapat. Ugyanis a szeptember tizedikén hozzánk betört szerb sereg maradványa, néhány ezer ember, az említett helyen megvetette a lábát. A terep nekik már akkor is kedvező volt, mert a moesárban a mi katonáink nehezebben haladtak, mint a szerbek. Az a néhány ezer főnyi szerb sereg beásta magát a Száva partján a süppedékes földbe s most is ott van. Munióit és élelmet éjjel lopva szállítanak át a Száván Belgrádból. Ugy-e ez is hihetetlen? Pedig így van. Hát akkor mire való a fényoszlopok és az ágyuk? — kérdezheti az olvasó. A fényoszlopok egész éjjel nem működhetnek, mert különben a szerb ágyuknak kitűnő célpontul szolgálnának. A fényoszlopok csak egy-egy percére világíthatják meg a Szávát és a hosszú éjszakában a szerbeknek módjuk van óvatosan, zaj nélkül esolnakokon élelmet és munióit átszállítani a Száva innenső oldalára. A szerb csapatok itt a szó szoros értelmében a föld alatt vannak s csupán a fagyverék csövének, meg a szemüknek marad egy-egy kis lyuk elől.

Ugyanilyen pincészerű fedezéke van a zimonyi pályaudvaron lévő őrségünknek is, amely ugyszólván minden éjjel számíthat arra, hogy a közelben rejtőző szerbek főtebb említett csapatának egy-egy kisebb, vakmerő szakasza hozzájuk merészkedik. A zimonyi pályaudvaron lévő eme csodálatos földalatti fedezékünkben szerdán délután egy kis sétát tettem. A pályaudvart keresztben átszelő nagy, mintegy másfél méter mély árok fölött deszka tető van olyanformán elhelyezve, hogy a víz előre csurogjon le róla s a benne álló őr háta megkíméltesse az esővíztől. Az árokhoz lépcsőzetes sáros ut vezet, amelyen deszka darabok hevernek, mert ezt már teljes lehetetlenség az esőtől megvédelmezni. De nemcsak deszka darabok, hanem igen finom plüsch, szőnyegek is hevertek a fegyveres pincéhez vezető föld lépcsőkön.

Hogy honnét kerültek oda a finom szőnyegek, a katonák arra ezt mondták mosolyogva:

— Itt tanáltuk.

Bizony odalent is sár és víz van, mert a hetekig tartó nagy eső ellen lehetetlenség teljes sikerrel védekezni. Ugyanilyen sár és csolya tölti be az ide néhány kilométernyire

lévő szerb árkokat is. Azoknak még borzalmasabb helyzetük lehet, mert ott mindig ugyanazok a katonák vannak már hetek óta, a mieinket pedig itt időnként föl váltják. De az a baj, hogy ezt a rettenetes állapotot a szerb katonák tovább bírják; a balkáni háboruban ugyanilyen hátborzongató munkában edződtek meg ők. Hogy mit bír ki a szerb katona, annak jellemzésére megemlítem, hogy lent tartózkodásom alatt a kukoricásban elfogtak egy szerb katonát. Tizenkilenc éves, tavaly érettségizett, intelligens fiú. Tizenöt napig volt a kukoricásban, várta, hogy a szerb sereg kiszabadítja. Két hétig csak nyers tököt és kukoricát evett. Borzalmasan nézett ki, de nem pusztult bele. Ilyen baromi szívósság mellett nem kell csodálkozni, hogy egy hónap alatt el nem töröltük Szerbiát.

S nem kell megütközni azon, hogy Zimony mellől még mindig nem verhetjük ki az ott lévő szerb csapatot. Amint említettem, azok úgy élnek ott, mintha páholyban volnának. Aki közelükbe jön, azt biztos fedezékük mellől kényelmesen lövelik le. Előttük olyan pocsoya van, hogy katonáink hónapokig gázolnak benne, s így ott formális rohamról szó se lehet. A szanitések a sebesülteinket csak a köpenyüknél fogva tudják kihuzni. Föl nem állhatnak, mert a bestiális szerbek a szanitécokra is lőnek. Srapneljeink nem juthatnak be a fedezékeikbe, olyan zártak azok, gránátjaink pedig nem rombolhatják szét azokat, mert olyan puha a föld, hogy azon nem robban a gránát. Ez a vakmerő szerb csapat azonban még se kerül el sorsát, ha az idő kissé megszáritja körülötte a terepet.

Itt meg kell emlékezni Belgrád sorsáról is. Belgrád azért állott ágyuinknak ellent eddig, mert egészen sajátos építésű a vára. A Kalimogdán földvárakkal van tele, és földalatti építményei igen jól megvédik a katonaságát, a munióit. Az ágyulövegnek tudvalevőleg az a sajátosága, hogy minél szilárdabb tárgyba furódik annál irózatossabban rombol. A páncél fal ellen lehet leghatásosabban használni az ágyut. A Kalimogdán falai földből vannak s ezért a löveg vagy keresztül szalad rajtuk, mint a papíron, vagy pedig hatástalanul furódik be rajtuk. A lyukakat azután éjjel betömik s ismét sértetlen a földvár. A szerb főváros polgári házait tüzeink nem lövik direkt, épúgy mint a szerbek Zimony házait lehetőleg kimélik. Belgrád azonban rövid idő múlva mégis a miénk lesz. Akik odalent vannak, vagy voltak, tudják: hogyan. Ezt nem szabad megírni, pedig rendkívül érdekes és egészen új.

Bolgár Lajos.

Naptárhirdetőink

szíves figyelmébe.

Az Aradi Közlöny kiadóhivatala az előbbi évekhez hasonlóan az idén is díszesen illusztrált naptárt ad ki. Arra kérjük a hirdetőinket, hogy feladni szándékolt hirdetésüket — annak megfelelő helyen való elhelyezése érdekében — ideje korán hozzánk juttatni szíveskedjenek.

Csányi Mátyás meghalt a harctéren.

(Ellenség előtt elesett művész.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, október 19.

Nekünk aradiaknak egy kedves ismerősünk hősi halálát jelentik. Csányi Mátyás, az aradi Nemzeti Színház volt karmestere meghalt — a haremezőn. Sabánál, szerb golyó ölte meg a bohém muzsikust, aki talán az utolsó volt abból a fajtából, akit a színpadi dícsőség iránt érzett kiolthatatlan szomjuság tértett el a nyugodt polgári pályától és vitte, taszította olyan tájakra, amelyek messziről csábítóak, szépek, de közlőre olyanok, mint Przemysl várának elővédje. Farkasvermek és robbanó aknák, amelyek elvérzik az, aki csak lelkesedésére, egy belső parancsra hallgatva rohan feléjük. Óvatos és ravasz legyen az a katona, aki eligazodik köztük és elkerüli a poklok mélységével fenyegető vidéket.

Csányi Mátyás, egy előkelő szegedi bankigazgatónak, Csányi Jánosnak volt a fia és maga is bankifjunak indult. A katonaságnál törött el pályájának ívét. Az önkéntesi év után elment színházi muzsikusként a talentumos és vére szerint is a színházhoz közel álló ifjú és csakhamar karmester lett egy vidéki színházban. Ez volt az ő eleme. Operetteket betanítani és dícsőséget, tapasztalatot aratni. Óriási temperamentum volt az érzékeny lelkű, hevülő véré fiú, akinek a zene volt mindene. Rajongott a modern muzsikáért, de azért a szíve mélyén az a vágy élt, hogy ő egy nagy komoly operát írjon. Meg is cselekedte és Aradon igen szép sikerrel mutatta be a színház „Péter abbé“ című művét. Inveniózus, tartalmas munka volt, amelyet a kritika is meleg elismeréssel fogadott.

Óriási terveiről órák hosszat tudott olyan emfázissal beszélni, hogy nem volt, akit magával ne ragadott volna. Küzdelmes és nehéz sors jutott osztályrészül, a meleg szívé és szép ideáljaiért akár egy világgal is szembe szállni kész művésznek, aki életének legboldogabb napjának mondta azt a napot, amikor a budapesti Népopera szerződtette. Közel volt az — Operához. A siker, a családja, a felesége és kicsi gyermekei boldogsága lebegett előtte, mint a gyermek előtt a szivárvány. Futott és türt is utánuk, nehéz izzadságos munkában. Mert egyéniség volt, sok emberrel szállott harcba, sok emberről hitte azt, hogy meg nem érte őt, áskálódni és intrikálta ellene. Egy szóval az életnek mindég a nehéz részét látta meg és természeténél fogva szinte ezek vonzották. Az Aradi Közlöny szerkesztőségében szívesen töltött néha-néha egy-két órát is, ha befejezte az írást, addig nem nyugodott, amíg jól ki nem vitatkozhatta magát. A vita volt az eleme, mert voltak ötletei, gondolatai és igen meleg érzései.

A csataterén is bizonyára az első sorokban küzdött, mert szíve vágya volt elsőnek lenni. Bizonyára ott is meg akarta mutatni, hogy vágó olyan rendet mint más.

Az ellenséges golyóval nem lehet vitatkozni. Az buta és ártóti az olyan meleg, csupa szeretettel elteit, hű szívet is, mint Csányi Mátyásé volt.

Aradi honvédek hősies harca Przemyslben

(Az első látogatók a fölmentett várban.
— Bíró Lajos haditudósítása.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, október 19.

Már néhány nappal ezelőtt közölték a főhadiszállásról, hogy a hadisajtószálláson lévő hírlapírókat több csoportban a felszabadított Przemyslbe viszik, hogy színről-szinre tekinthessék meg a híres erősséget, amelynek falai alól véres kudarcra távozni kellett a hatalmas orosz ostromló seregnek. Bíró Lajos, a Pester Lloyd kitűnő haditudósítója az első csoportban jutott el Przemyslbe és utjáról a következő érdekes tudósításban számolt be:

— Szédületes iramlásban egymásután maradnak el a kilométerek és végig az egész hosszú útvonalon, több napi járás távolságra, egyik megrakott jármű a másik után halad, tréning-szlopok végtelen sora gördül tova, mennek mind előre, keleti irányban, mindnyájan Przemysl felé. Tíz, tizenöt kilométerre a vár előtt távoli ágyudörgés hallható. De a dynowi országúton békésen haladnak beláthatatlan tréning-szlopok, most már egyidejűleg kettő is, az út jobb oldalán egy, baloldalán egy és olyan mintaszerű rendben, hogy közöttük kényelmesen végigrobboghat az utcán az autó.

Esteledik. Táborúzek lobognak fel. Megérkezünk az erődvézetbe. Az út mindkét oldalán feltűnnek a félelmetes találatkonysággal felszerelt drótsövények. Az egyes erősségekből elnémult ágyuk torka tátong. Ilyen ágyukkal utközben is találkozunk, kelet felé viszik őket, oda, ahol még dul a harc.

Itt azonban béke van. Az ágyuk és a tréning-szlopok elmaradnak mögöttünk. Keresztülmegyünk a San hidján és hirtelen benn vagyunk Przemysl várában.

A tegnapi éjszakát Vara faluban, a Skrzynski család kastélyában töltöttük el. Magát a kastélyt az oroszok kiürítették és felforgatták, a faluban is fosztogattak és raboltak. De most egy nevető várost találunk, amely szinte mit se tud pusztításokról és panaszokról, amelyben egy-két házban a szélét talán elérték az orosz ágyugolyók, de amelynek lakói sem vagyonukban, sem testi, vagy lelki épségükben jelentősebb károkat nem szenvedtek. Csak vissza kell gondolnunk a kívül látott drótsövényekre, hogy megértsük, ez a város röviddel ezelőtt még körülzárt és ostromlott vár volt és hogy nemcsak keleten és északon dörögtek az ágyuk, mint most, hanem köröskörül széles területen mindenütt.

Város és vár fényesen álltak ki az ostromot. A körülzárás szeptember 18-ikán kezdődött és október 8-ikáig tartott. Az ostrom kezdetben nem volt olyan heves, mint amilyenne később vált. Az első napokban az oroszok felvonultatták ostrom ágyúikat, aztán bizonyos időt arra fordítottak még, hogy alkalmas állásokat teremtsenek nehéz tűzsergűknök. Az ostromló ágyuk párharca a mi tűzsergűnkkel egyre hevesebb lett és október 5-ikén az ostromló sereg erőszakolt támadásba ment át.

Kemény és elkeseredett tusa keletkezett, amely három napon át tartott és az oroszok tökéletes visszavetésével végződött. Október 8-ikán a támadás vissza volt vonva Przemysl vára fedezte hadseregünk felvonulását.

E felvonulás következtében beállott stratégiai helyzet arra kényszerítette az oroszokat,

hogy elvonuljanak a vár alól. Csapataink hozzáltak a visszavonuló ellenség üldözéséhez és kényszerítették, hogy védekezésére fejlődjen. Ennek az ütközetnek az ágyudörögét hallottuk mi utközben.

A vár védelmét Kusmanek von Burgenstatten altábornagy vezette. A vár felszabadítása után a várparancsnok napiparancsot adott ki, amelyben megemlékezett a védősereg hősiességéről, kirohanásainak sikereiről, a legutóbbi, hetvenkét órás küzdelemről és halás elismerését fejezte ki csapatainak.

A polgári lakosság is kitűnően viselkedett az ostrom alatt. Élelmi cikkek voltak bőven. A legnagyobb érdeklődéssel várt szellemi táplálékot a lakosság a várparancsnokság engedélyével megjelenő „Háborús hírek” című laposka után kapta meg. A később magyar nyelven is megjelenő újság nemcsak a várparancsnokság közléseit, hanem a dróttalan táviró segítségével eljutott híreket is nyilvánosságra hozta. Ilyen úton értesül Przemysl lakossága a világeseményekről és így tudta meg azt is, hogy a felszabadító sereg felvonulóban van.

Az egész várórság azt a napot mondja a legérdekesebbnek, amikor az oroszok leggyilkosabb ágyútüze között repülőgéppel leszállt a főhadiszállásról érkező tiszt. Az oroszok is a magukba küldtek egy repülőgépet. De a várbeli sereg csakhamar lelőtte, és az oroszok másodszor már nem mertek kísérletezni.

Leghevesebb volt az orosz támadás a déli-keleti fronton az ugynevezett „Siedlitz-kabrucke” ellen. Így megtörtént október 7-ikén az egyik erősségben, hogy az oroszok hajnali három órakor, koromsötétségben megpróbálták az erőd szélénél a megmászását. A védősereg a kazaratához vezető folyosón állott fel, ahol három órán keresztül iszonyatosan véres harc tombolt. Három óra után egy magyar honvédszázad megtámadta a folyosón lévő oroszokat, akik erre megadták magukat. Száznegyvenkilenc sebesületlen és hatvan sebesült oroszot fogtak el ezen a folyosón. Az erősség és a környéke tele volt orosz halottakkal.

Különös örömmel halljuk, hogy a magyar hősiességét általánosan dicsőítik. Különösen a magyar honvédeket, akik példásan verekedtek. Az orosz körülzáró gyűrűt is szétugrasztotta egy honvédhadosztálynak nagyszerű kitörése. Etnél az áttörésnél a Szeged vidékéről származó honvédek lépésről lépésre szorították vissza az ellenséget, míg végre összeköttetést találtak Kosznice felől előnyomuló hadtestünkkel. A körülzáró gyűrű így át volt törve.

A vár legnagyobb részében magyar védőseregek voltak, amelyek mind a legkitűnőbb harcoltak. Legendákat mesélnek a második honvédgyalogezred vitézségéről. Przemysl után is mindenütt magyar szót lehet hallani, magyar vidámságot érezni. Öröm magyarnak lenni.

A vasúti és táviróösszeköttetés Przemysllel nincs még helyreállítva. Egyelőre csak a dróttal táviróállomás, amely a várparancsnokság rendelkezésére áll, működik zavartalanul.

(Eddig tart Bíró Lajos cikke. A vitézséggel kitűnt 2. honvédgyalogezred a gyulai ezred, amelynek egy századja Aradon állomásozott. A Przemyslt védő hősök sorában, és pedig épen a legkiválóbb hősök sorában tehát aradi honvédek jártak elől és szerezték dicsőséget.)

A német követ elhagyta Lisszabont. Rómából jelentik: Egy Londonban, október 15-én kelt távirat arról számol be, hogy az Echange Telegraph lisszaboni jelentése szerint a lisszaboni német követ és kísérete elhagyta a várost és Madridba utazott.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET

Színházi műsor:

Kedd: Mihály pápa leánya, újdonság.

Szerda: Mihály pápa leánya.

Csütörtök: Vörös ördögök, új operett kabaret.

Péntek: Vörös ördögök és kabaret.

Szombat: Vörös ördögök és kabaret.

* Mihály pápa leánya. Sas Ede, a darab szerzője tegnap óta Aradon időzik és úgy a tegnapi, mint a mai próbákon jelen volt, megadva az utasításokat, hogy a darabnak olyan sikere legyen, mint most egymásután több színháznál volt. A szindarab a nagy háborúból veszi a tárgyát, de azért nem a szó szokásos értelmében vett alkalmi darab; nemcsak aktualitása van, de önmagában is erős, egységes eseményű dráma. A háboru előjén történt, Bukovina egy határszéli falujában, Husyathiban, az izgalmas eset, amely a szerző drámájához az ötletet adta. A husyathini rutén lelkész istentiszteletre hívja meg vitézeinket; de a tisztek, katonák alig tették be lábukat a templomba, amikor megkondult fejük felett a vészharang. A tisztek nyugtalankodni kezdtek, amikor egyszerre halotthalványan berohant a templomba a pópá családja: Meneküljete! Már akkor egy pár szapnell becsapott a templomba. A tisztek kirohantak, a katonaság fegyverre kapott és diadalmasan visszaverte az oroszok orvátmadását. Ez a templomi jelenet ragadta meg a maga drámai izgalmaságával az író, aki a pápa leányának és a magyar tisztnak szerelmi történetét szőtte bele a darabjába. A Mihály pápa leányának bemutatóján a szerző, Sas Ede is jelen lesz. — A vörös ördögök. Csütörtökön kerül először színre a Népopera ezidei slágerje, amely Budapesten e héten ünnepli századik előadását. A darab harmadik felvonásában nagyobb szabású kabaret lesz, amelyben az előrendű erők mind részt vesznek.

* Aradi tanár sikere. Wagner József dr. aradi főgimnáziumi tanár a Faust zenékről szóló tanulmányt írt a tavalyi gimnáziumi értesítőbe. A tanulmány külön lenyomata most jelent meg. Több fővárosi lap és az Egyetemes Philológiai Közlöny igen kedvező kritikát írt a tanulmányról. Ez utóbbi lap októberi számában Sas Andor két oldalon át ismerteti a tanulmányt és többek közt így szól róla:

— Wagner József tanulmánya ügyesen választott tárgyat alapos zenei hozzáértéssel és figyelemreméltó irodalomtörténeti tájékozottsággal dolgozza fel. Középiskolánk értesítőiben olyan dolgozatot kell programértékezés gyanánt elhelyezni, mely a tanár tudományos erudíciójának is becsületére válik, de ezenkívül számol az értekező és eszmélkedő diákság igényeivel és a hozzáértő érdeklődésével. Komoly és pontos tanulmány alapján íródott Wagner értékezője, de csupán az említett szempontból is különös figyelmet és elismerést érdemel.

E kritika alapján a Philológiai Közlöny szerkesztő, Bleyer Jakab dr. egyetemi tanár megbízta Wagner József drt, akinek zenekritikait az Aradi Közlöny közönsége is méltányolta, egy zeneesztétikai tanulmány megírásával is.

* Halál után. (Szencziócs társadalmi dráma az Apollóban.) A mélységes emberi érzések kohójából került ki a Halál után című társadalmi dráma, amelyet ma mutatott be az Apolló színház. Ezen a filmen nem a látványosság érvényesül, hanem a drámai erő, amely mozgatója a megrendítően reális eseményeknek. Lagoac fiatal feleségét talpra vitte, hogy betegkedéséből felépüljön. A fiatal asszonynak viszonya van barátjához férjével, Jean Serbiervel. Itt a falun tudja meg, hogy Serbier Párisban szerencsétlenség áldozata lett a férjével együtt azonnal Párisba utazik. Megrendítő kétségbeesés fogja el az asszonyt, mikor megtudja, hogy a szerencsétlenül járt Jean Serbier íróasztalában az elhunyt felesége megtalálta az ő leveleit. Minden kísérletet megtesz arra, hogy a leveleket visszakerítse, de nem sikerül. Serbier övegye az első pillanatban bosszúra gondol és a leveleket oda akarja adni a fiatal asszony férjének, de amikor látja, hogy a megpróbáltatás valósággal megtörte a szerencsétlen nőt, megboosát neki. A nagyszabású dráma kívül egy rendkívül érdekes állatkép és több felette mulatságos bohózat egészíti ki az új műsort, amely még kedden kerül vetítésre.

Két hete tart sikeres offenzívánk.

— A varsói nagy csata. — Galiciából kiszorulnak az oroszok. — A meglepett ellenséges hadvezetőség. —

Távirati tudósítás.

Budapest—Bécs—Berlin, október 19.

Épen ma tizenöt napja, hogy Frigyes főherceg, főhadparancsnok a király nevenapja alkalmából a főhadiszállásról táviratot intézett az uralkodóhoz és a hadsereg hódolatának kifejezése mellett bejelentette, hogy offenzívánk vállalva a németekkel, megindul az oroszok ellen. Azóta a galíciai orosz harctéren nagyon jelentős események és mélyen szántó változások történtek hadállásainkban. A két hete folyó óriási küzdelmet tetőzi be főhadiszállásunk ama jelentése, amely azt az örömdetes tényt konstatálja, hogy amióta Przemysl vára az oroszok óriási vesztesége mellett megszabadult az ostromló sereg támadásaitól, a vártól északra és délre seregeink oly sikerrel támadtak, hogy egyrészt fontos pozíciókat elfoglalva küzdelmeik közepette a helyzetet megőrlték a rohamra, másrészt pedig a Stryj völgyében előretolva, a Sanon újból átkelve óriási előtöréssel kényszerítik Galícia kiűzésére az ellenséget. Az a jelentés pedig, hogy Varsó körül megkezdődött a nagy lovass csapatok mérkőzése, bizonyítja ama katonai erők előrelátását, akik néhány nappal ezelőtt azt mondták, hogy Varsó napjai meg vannak számolva.

Ez a két hét eseményekben oly gazdag volt, hogy azok összefoglalása a hivatalos jelentések alapján szükségesnek mutatkozik eme nevezetes fordulóponton.

Bietznél kezdődött a szövetséges hadseregek offenzívája. Orosz lovasságot vertünk itt széjjel. Azután visszafoglaltuk Rzeszovot, győzedelmesen harcoltunk Lancutnál és Dinownál. Visszavettük Jaroslaut. Északon Tarnobrzegnél megsemmisült egy orosz gyaloghadosztály, az ellenség kitakarodott a Klimontow—Opatow—Osztrovieci vonalról és át kellett neki mennie a Visztulán. Visszabódítottuk a sandomierzi fontos hídfőt. Ezek csak egyes állomásai voltak gyors előnyomulásunknak az említett folyók felé. Ez arra készítette az ellenséget, hogy Przemysl nyugati frontjáról eltakarodjék és lehetővé váljék a vár felszabadítása, hadseregünk bevonulása. Az események további folyamán erős küzdelmek után Jaroslautól délre és Chirownál, Przemysltől délre oly eredményeket értünk el, hogy az ellenség a vár északi és déli oldalát szabaddá tette. Erre Przemysl keleti frontján foglalt el az ellenség erős pozíciókat, amelyeket mi, mint Höfer vezérőrnagy jelentése mondja, eredményesen támadtunk és birtokunkba is vettünk azóta. Ezek a harcok és a San mellettiek, továbbá messzebb északra, a Visztula mellettiek, Varsó és Ivangorod között a döntő ütközetnek, talán a világ legnagyobb csatájának kereteit alkották csak meg, amelynek tartalmát ezután kell megteremteni. Az eddigi hivatalos jelentések lehetővé teszik, hogy az ellenség hadállásait néhány vonással vázolhassuk.

Galiciában az orosz hadsereg balszárnya csatázik és noha nagy csapatokat kellett északra eltolnia, még igen erősenek tekintendő. A Stryjre és az északi Kárpátokra támaszkodott, mert itt, ezek a hegyek helyenként háromszázhatvan méter magasak is és innen egy kis szögben északnyugatra Stry—Samborig nyúlik, ahol éles hajlással még északabbra, a Przemysltől északnyugatra fekvő Medikáig folytatódik, ezt az irányt megtartja mindaddig, ahol

előri a San torkolatot a Visztulánál. Ez a szárny tartja fel fősergünk taszító erejét, amelyet Przemyslnak védőserege most már hathatósan támogat és értünk el rendkívüli eredményt, amennyiben Mizyniec-nél elkecseregett harc után elfoglaltuk a Magiera magaslatot. Délebbre szintén jelentős momentum jegyezhető fel. Itt állnak azok a csapataink, amelyek egyrészt megsemmisítve az uzsoki szorosnál Magyarországra betört ellenséget, Turkáig és a toronyai szoroson át Wyskowig hatoltak be Galiciába és a Stryj völgyében harcolva to-

Varsó körülzárása küszöbön áll.

Berlin, szept. 19. A varsói csata a Daily Mail pétervári tudósítója szerint az oroszokra óriási meglepetés. Az orosz hadvezérek azt hitték, hogy a csata Krakó körül fog kifejlődni. — A Kölnische Zeitung szerint az oroszok legutóbbi veresége óta Varsó körülzárását küszöbön állónak mondják. Az orosz déliszárny körülkerítésétől komolyan tartanak.

Krakó, október 19. A Kurier Foranni jelentése szerint a napokban Varsó felett Zeppelin jelent meg, amely a lakosság körében óriási pánikot idézett elő. A város tehető lakói menekültek.

Stockholm. A Svenska Dagbladet jelenti Pétervárról: A Reuter ügynöksége varsói levelezőjének híradása szerint a német offenzíva eddigi működésében a legnagyobb károkat a német tüzéség okozta. Házak és egész falvak gyulladtak ki a német gránátok és arapnellek tüzeitől. A németek gyakran repülőgépekkel kutatják fel az orosz tüzéséget. Ezek a kémlelő repülőgépek messzehalasztó fűtőszóval jelzik, ha orosz tüzéségi hadállás fölé érik. Egy ilyen repülőgépet nem messze Varsótól lelőttek. A harcok most már olyan közel folynak Varsóhoz, hogy az orosz tiszték, ha néhány órai szabadsághoz jutnak, egészen könnyen bemehetnek a városba, ott kipihenik magukat és visszatérnek a tűzvonalba.

A németek Lodzban.

Berlin, október 19. A Neue Lodzer Zeitung a következőkben írja le a német hadak bevonulását Lodzba:

— Október nyolcadikán reggel bevonultak a német csapatok Lodz városába. Fél tíz órakor két katonai automobil jelent meg hét tiszttel és egy kerékpáros osztag kíséretében. Ezek a katonák petrikau utcán mentek végig először és a Wacht am Rheint énekeltek. Nemsokára megjelent egy század dragonyos is. A csapatok az új körütn állapodtak meg. A városházán hiába kerestek hivatalnokokat, senkit sem találtak. Végre is maguk a németek láttak a szállásbeszéléshez.

— Az első napon mintegy tizenöt ezer emberből álló sereg szállotta meg a várost. Ugy mondták, hogy csak két napig tartózkodnak ott. Fél tízenként órákor délelőtt megjelent a katonák előtt Richter városi tanácsos és Grohmann, a polgárság vezetője. Ezek az urak kijelentették, hogy a városi tanácsos elmenekült és helyettesítésével senkit sem bíznak meg. Főster hadnagy, aki a lodzi urakat fogadta, kijelentette, hogy a katonaság számára még a mai nap leforgása alatt harmincezer font kenyert kell szállítani Lodz városának. Mikor a polgárok kijelentették, hogy erre képtelenek, a tiszt

vább előnyomulnak. Itt vannak továbbá ama seregeink is, amelyek a vereckei és beszéki szorosokon át Skolég és a Stryj menti vasut vonalig hatoltak elő.

Orosz-Lengyelországban az orosz sereg centruma Varsó és Ivangorod között a német sereggel áll szemközt. Itt és Varsótól északra már az elmúlt napokban erős küzdelmek voltak, amelyek az oroszok nagy veszteségével végződtek és az ellenségnek minden kísérlete, hogy a Visztula balpartjára jusson át, meghiúsult. Azt már tudjuk, hogy napok óta hallatszik Varsóban az ágyudőrej és Orosz-Lengyelország fővárosára belövi magát a német nehéz tüzéség. Ma már szövetséges seregeink lovasága a varsói felszabadító sereg lovaságát verte vissza, amely Varsótól nyugatra előretörést kísérelt meg.

A király nevenapján elküldött sürgöny, íme nem volt tires szó. Nemesak megkezdődött, de a legbiztosabb sikerrel folytatjuk is az offenzívát.

két napi haladékokat adott nekik, biztosítva őket, hogy mindent azonnal és készpénzzel fizetnek.

A felszabadított Przemyslben.

Bécs, október 19. A Morgen haditudósítója jelenti: Az osztrák magyar sereg sikeres offenzívája következtében a sajtóhadiszállás a felszabadult Przemyslbe helyeződött át. Szemtanúi vagyunk az ütközeteknek, a melyek a vár keleti részén a legkülsőbb erődök előtt a mi csapataink és a visszavonuló orosz ostromló sereg roppant erősen elsáncolt utóvédei között folynak. A jelek arra vallanak, hogy a küzdelem reánk nézve ezután is kedvező lesz. Przemyslben lelkes a hangulat. Tegnap érkezett meg az első automobilposta és a csapatok, de a lakosság is. Örömmujongva fogadta az első hírlapokat, a melyek több heti ostrom után híreket hoztak a világból. A környék helységeiben rend és nyugalom van, a vasúti forgalom legközelebb mindenfelé helyre lesz állítva. Az egészségügyi viszonyok a lakosság és a katonaság között teljesen kielégítők.

Külföntetés a kudarcot vallott ostromért.

Pétervárról Bukaresibe érkezett hivatalos jelentés szerint a cár Ratkó Dimitriev tábornokot, aki mint Bulgária pétervári követe lépett be az orosz hadseregbe a háború megkezdésekor és aki a Przemysl ostromlott sereg vezére volt, újabb külföntetésben részesítették. Október 13-án kelet elhatározása szerint a cár Ratkó Dimitrievnek a Szent György-rend III. osztályát adományozta, amint a hivatalos jelentés mondja, seregének az osztrák magyar sereggel szemben vezetett offenzívájának kiváló sikereért (?). A Przemysl alatt feláldozott 40 ezer orosz katona mutatja Ratkó Dimitriev offenzívájának nagy sikerét.

A Goeben és Breslau a Fekete tengeren.

Szófia, október 19. Az Utro-nak táviratoszak Várnából: Tegnap este félkilenckor a várnai kikötő előtt megjelentek a Goeben és Breslau cirkálóhajók. A hajók fedélzetéről fényjelekkel odahívták a várnai névkapitányság remorquerjét, akitől a fedélzetről az egyik cirkáló tisztje megkérdezte török nyelven, hogy láttak-e a nap folyamán idegen hadihajókat. De a

oldalról azt a választ kapta, hogy nem láttak. A két cirkáló, amelyeket most Mithylene-nek és Sultan Selim-nek hívnak erre teljes gőzzel eltávozott. A Mithylene ezelőtt a szulini román kikötőben volt, hogy az ott veszteglő Leros és Eros német kereskedelmi hajókat Konstantinápolyba kísérje. (Pol. Hir.)

Bukarest: Konstanzból táviratozzák, a Fekete tengeri hajók utasai hozták az első hírt arról, hogy a török és az orosz hadihajók között nagy tengeri csata fejlődött ki. Ujabb jelentések megerősítik, hogy tényleg nagy tengeri ütközet van folyamatban és az ágyudörgés még szombaton is hallatszott.

Három órás ágyuharc Körösmezőnél

— Az oroszok utolsó harcai magyar földön. —

— A mármaroszi hadiszíntérre küldött tudósítónk távirata. —

Mármarosziget, október 19. (Cenzurálva.)

Borkuton az ellenség kiverése után szombaton csapataink táborát ütték. A Tisza völgyében hatalmas tábori tüzérség mellett melegegett a légkör, az egy-két éjszaka maradt borkuti házból pedig a parancsnokság helyezkedett el. A csapatokból állandóan erős őrszolgálatok cirkáltak be a környéket, hogy összefogdoszák a szétvert ellenség eltávozott, bujkáló szakaszait. Az egyik őrszolgálat egy erdei vadászlatban fél szotnya kozákokat talált, akiket körülfogtak. Rövid tűzharc után sikerült a házat felgyújtani. A kozákok erre megadták magukat.

Miután az oroszok Körösmező felé futásáról biztos hírek érkeztek, harcoló csapataink pihenőt kaptak hajnalig, hogy akkor újult erővel folytassák az ellenség üldözését. Az éj folyamán csapatainkhoz Erdély felől küldött megerősítések érkeztek. Még alig világosodott, elindultak Borkutól csapataink Körösmező felé. Az elővéd Szurdok községnél kozákokkal találkozott, akiket megsemmisítő tüzeléssel vert vissza. Megállapították, hogy az ellenség rögtönzött fedezékekben várja csapatainkat.

Délben egy órakor Szurdokhoz értek honvédtüzéreink, akik azonnal megkezdtek az ellenséges állások lövését. Negyedórai ágyuzás után megszólaltak az ellenség ágyúi is. A harc területe mindjobban kiterjedt Körösmező felé és délután csapatainkat már csak hat kilométer választotta el Körösmezőtől. Csapataink két szárnya a Fekete Tisza völgyét befogó Blisznica és Szesa hegyek lejtőin halad előre Körösmező felé. Az eddigi harcokban csak kevés veszteségünk van, míg az oroszok minden elhagyott állásukban igen sok halottat hagytak hátra. Egyes helyeken visszaszorításuk olyan gyorsan történt, hogy a sebesültek elszállítására sem jutott idejük.

Délután három órakor megkezdődött a döntő operáció Körösmező irányában. A vezető altábornagy Svidovec községnél előrement és csakhamar minden irányból megdördültek ágyúink az oroszok ellen. Egymásután vonulnak föl újabb útegeink a borzalmasan szép tűzérési harcba. Az orosz tűzérési is szorgalmasan felelget, de megerősített ágyúink tulbőmbölik az ellenséget. Délután három órától este hatig szakadatlanul tartott a tűzérési csata. Jelentések érkeztek arról, hogy már több orosz ágyút sikerrel elhallgattattak a mi kitűnő honvédtüzéreink.

Még a sötétség beállta előtt a gyalogsági harc is teljes erővel kifejlődött. Csapataink az orosz srappellek ellen kitűnően védett állásból pusztító tüzelést indítottak az ellenséges hadállások felé és folytonosan hátrább szorították az oroszokat lövészárkaikból.

Amint besötétedett és az ágyuzás három óráig tartó kábitó dörgése elhalkult, Körösmező felől vörösrre gyulladt az ég alja. Tűz van. A gránátok felgyújtottak egy-két fedezékül használt hegyi házat, de talán maguk az oroszok is gyújtottak Körösmezőn, mint idáig minden községben tették, ahonnan kiverjük őket.

Este csapataink állandó tűzérési fedezet alatt megkezdtek az előnyomulást Körösmező felé azzal a szándékkal, hogy a védekezést feladó ellenséget lehetőleg bekerítsék.

Borkut és Körösmező közt a szurdoki völgyben a Tiszán átvezető két vasúti hidat megromgálták az oroszok.

Zádor Jenő.

Hatósági ármegállapítást a drágaság ellen. Aradváros gazdasági székének mai ülésén, amelyet Lőcs Rezső helyettes polgármester elnöklésével tartott, megjelent Múlek Lajos dr. törvényhatósági bizottsági tag, hogy a bizottság figyelmét az élelmiszer árak folytonos emelkedésére felhívja és indítványt tegyen hatósági beavatkozásra. Érdekes statisztikával igyekezett bebizonyítani, hogy a kínálat és kereslet törvényétől teljesen eltérően, de a rendkívüli idők által sem indokolva olyan élelmiszerárak vannak már Aradon, amelyek a mai kereseti viszonyokkal egyáltalán nincsenek arányban és lehetetlenné teszik a normális táplálkozást. Véleménye szerint Kassa és Nagyvárád mintájára a piaci árak hatósági megállapításához kell látni és eszközöket kell teremteni arra, hogy a rendelkezésre álló készletek a piacot el ne kerülhessék, illetve a közönség elől el ne vonattassanak. A gazdasági szék azon a véleményen volt, hogy Múlek dr. előadásának igazsága elől nem zárkozhatik el, de a megoldás csak akkor eredményes, ha ország-

gos erejű kormányrendelettel történik. Ezért megkeresi Varjassy Lajos polgármestert, hogy a törvényhatóságnál tegyen megfelelő előterjesztést, a törvényhatóságot pedig, hogy a piaci árak limitálását kérje a kormánytól.

Kitüntetett altábornagy. A király Tabajdi Kálmán vezérőrnagynak, megbízva a 40. honvéd gyaloghadosztály parancsnokságával, az ellenség előtt tanúsított vitéz és eredményteljes magatartása elismerésül, a Lipót-rend hadidíszítményes lovagkeresztjét díjmentesen adományozta.

Megindul a hajózás a Visztulán. Danzigból jelentik: Innen hivatalos értesítés ment a berlini, bécsi és budapesti szállító cégeknek és nagyvállalkozóknak arról, hogy október 20-án ismét megindul a hajózás a Visztulán. A hajók egyelőre csak nappal közlekedhetnek és a kapitánynak kellő igazolással kell bírnia. A Visztula hajóforgalma augusztus 15-ike óta volt elzárva.

A király a sebesültek között.

(Hogyan érintkezik az uralkodó katonáival.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Bécs, október 19.

A király az utóbbi hetekben többször meglátogatta a bécsi sebesültkórházakban gyógyuló katonákat. Egy magyar újságíró így számol be az egyik ilyen látogatásról, amelynél ő is jelen volt.

— Csukott fekete udvari hintó áll meg a hadikórház előtt. A bakról a parádés kocsis mellől leugrik a lakáj, kinyitja a fogat ajtaját. A kocsiból előbb Paar gróf hadsegéd száll ki és segédkezve nyújtja karját a monarchia ősz urának. Öfelségén tábornoki köpeny van. Mialatt kiszáll, a hintó körül tiszteletteljes távolságban csoportba verődnek a járőkelők. Halk „hooh” hallatszik: öfelsége belépett a kórház kapuján. Vállban kissé meghajolva jár, de gyorsan és biztosan. A kórházkapuban az intézet igazgató-főorvosa áll asszisztenseivel. A hadsegéd bemutatja őket az uralkodónak, aki kezét nyújt a főorvosnak és szalutálva üdvözlö a többi:

— Hány beteg van a kórházban és súlyosak-e az esetek? — kérdezi.

Azután indul gyorsan befelé. Pollák dr. rendőrfőorvostól meglehetősen ajándék levelet kaptam a kórház igazgatójához, így tehát elértem, hogy rám adják az ápolónők fehér vászonzubonyát a jelen lehettem a nagy kórteremben, amikor betegvizitre jött a császár és király. A teremben 35 sebesült fekszik, közöttük nyolc magyar fiú, valamennyi fiatal és súlyosan sebesült.

Belép az uralkodó, egy lépéssel mögötte a többiek. Öfelsége egy másodpercre megáll az ajtóban. Mozdulatlan arca barátságos, megindult, végtelen jószágot kifejező. Harmincöt szempár hűséges szeretettel tekint feléje, harmincöt ajakról csendül fel a „hooh”. Ferenc József háromszor egymásután emeli kezét sapkájához és azonnal észrevesz egy meglehetősen kis jelenetet. Az egyik ágyból mindenáron föl akar kelni és magát haptákba vágni egy cseh baka. Elhárítja hozzá siető asszisztent és már félrehajtotta a paplant. Az uralkodó mosolyog és kezével int, hogy csak maradjon.

A főorvos-tanár gyorsan bemutat a terem önkéntes ápolónői közül kettőt az uralkodónak, a többiek tíz lépésnyi távolságból mélyen meghajolnak. Aztán Ferenc József megkezdte a sétáját az ágyak között. Az uralkodó minden ágy fejénél elolvassa a felírásokat és megáll minden ágynál. Előbb németül kérde meg minden sebesültől, hogy milyen nemzetiségű, aztán a beteg anyanyelvén folytatja.

V. P. honvédhuszártól magyarul tudakozódik az uralkodó, hogy milyen csatában sebesült meg. A legény megmondja. Mire öfelsége megjegyzi, hogy tudja, hogy a honvédhuszárok ott vitézül harcoltak.

Egy másik magyar fiutól, kinek arcán nagy szenvedés nyomain látszanak, megkérdezi a király, hogy mi okozta a sebet, shrapnel vagy golyó. A katona leküzdő fájdalmát, elmondja, hogy combját shrapnel roncsolta szét, de lábát még sem kell amputálni és reméli, hogy nemsokára visszamehet a harotérre. A király bólint a fejével és azt feleli:

— Így jól van, derék!

A 10. számú ágyban bekötött fejű ember fekszik. A déli harotérről került a bécsi kórházba kiszúrt ezemmel. Az uralkodó németül szólítja meg, de a beteg nem láthatja, hogy ki áll előtte, félig alélt is a láztól. A király hátrafordul és a mögötte álló főorvostól kérdezősködik, hogy a sebesült katona állapota veszedelmes-e, vannak-e hozzátartozói és hogy ezek meglátogatták-e már?

V. A. tót nemzetiségű közös hadseregbeli káplár, aki bátor magaviseletéért a harctéren kapta a sarzait, megakarja csókolni a feléje hajló uralkodó kezét. A király mosolyog és átengedi kezét a sebesült vitéznek.

K. V. osztrák katona, békében borbélysegéd egy kis ausztriai városban, nagyon közlékeny természetű. Megmutatja bekötött karját, melyet három helyen lyukasított át a golyó és élénken beszél arról a galíciai csatáról, amelyben részt vett. A felsőleges ur érdeklődve hallgatja, majd savat vág és kérdezősködik.

— Sok halottunk volt?

— Nem felség, csak sok sebesültünk.

— A sebeket gyorsan kell gyógyítani és lehetőleg fájdalom nélkül — mondja a király részvétellel, aztán int a fejével és odalép egy másik sebesülthöz.

És így megy ágyról-ágyra, vigasztalva, érdeklődve s mindég megtalálva azt a szót, amely örömet okoz. Legalább két óráig eltart minden ilyen vizit. És sok sok sebesült vitéz igaz szeretettel kíséri minden lépését az ezüsthaju, jószágos aggastyánnak...

HIREK.

Akiket a háboru juttatott menhelybe.

(A kis galíciai sebesült. — A bevonult tartalékos fia.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, október 19.

Az aradi patronage egyesület Orczy-utcai menhelyének néhány nap óta háborus lakói vannak. A kis menhely, amely tavaly történet megnyílása óta állandóan otthont, felügyeletet nyújtott a patronage egyesületre bízott gyerekeknek, mintaszerű intézménynek bizonyult. Az oda került gyerekeket nem elzárással és nem büntetéssel, hanem okosan és megfelelő szabadság engedésével vezetik vissza a jó útra.

Az apátlan-anyaként elhagyatottságban talált, vagy a hatóság által oda beutalt gyerekek mellé a múlt héten a háborúnak két apró áldozata került a menhelyre. Az egyik igazán áldozata a háborúnak: Fischer Mihály tizenkét éves görög katolikus, galíciai fiúcska, akit valamilyen kimondhatatlan nevű lengyel fiúcska mellett a mezőn talált a véres ütközet. A fiú nyugodtan szedegette ki a földből a burgonyát, hogy hazavigye édesanyjának. Egy eltévedt golyó a combjába fúródott. A kis sebesültet, aki a krumpliszákja mellett esett össze véresen, a sebesültvivő katonák a tábori köztöbhelyre vitték, onnan hozta a sebesült-vonattal messze földre: Aradra. — Itt — mint az Aradi Közlöny annak idején megírta — a megyei kórházban helyezték el. Sebét megoperálták és a fiúcska most már felgyógyult. A kórházból távozhatott, de otthona nincsen. Így került a menhelyre, ahol a csak lengyelül beszélő kis galiciát most tanítják a magyar nyelvre.

Otthont, ellátást, tanítást ad és ha lehet, utóbb még foglalatosságot, valamilyen mesternél munkát is szerez a patronage menhelye, azt azonban a mostani háborus világban sok segélyforrástól megfosztott intézmény anyagi ereje nem engedi meg, hogy kis védettjeit ruhával is ellássa. A kis Fischer Mihálynak, a burgonyaszedés sebesültjének, akit talán azóta fölperzselt, oroszoktól megrabolt faluban vannak haza, nincs ruhája, ami volt szinte lerongyolódott róla és jót tennie vele, aki számára a patronage menhelyébe viseltes ruhanevet juttatna.

Ugyanez a helyzete Ribár József 13 esztendőes fiúcskának, akit szintén a háboru sodort a menhelyre. Ribár az édesapjával került Aradra. Apja itt munkát kapott, de alig dolgozhatott néhány napig: kitört a háboru. Az apa bevonult katonának és az anyátlan fiúcska az utcán maradt fedél és kenyér nélkül. A rendőrség juttatta a menhelyre, ahol szorgalmasan kertészkedik.

Aki segíteni tud a háboru szelétől elsodort gyerekeken, küldje a nekik szánt ruhát a patronage menhelyébe (Orczy-utca.)

— Aradi hölgyek a sebesültekért. Hála, mélyszéles elismerés és köszönet illeti meg az aradi és aradmegyei Vörös Keresztek főkegyelemeinek nemes lelkű, önfeláldozó nő tagjait, akik a harctérről sebesülve kórházainkban elhelyezett vitéz katonáink körül fáradságot és lankadást nem ismerő buzgalommal teljesítik az ápolás kimerítő munkáját és látják el minden szükségességgel a haza védelmében megsebesült derék fiainkat. Ezzel kapcsolatosan elmulaszthatatlan kötelességet véltünk teljesíteni akkor, amidőn a „Névtelen szervezők”-nek is — akik, miután nem vehetik ki osztályrészüket az ápolásban — sebesülteinket a mindennapi uszonna szolgáltatásában részesítik, ami által feltétlenül nagyban járulnak ahhoz, hogy az ápolás alatt lévő — szenvedések és fáradtságok folytán elesigázott és elgyengült — fiaink mielőbb teljesen felépülhessenek. Ezután fejezzük tehát ki hálás köszönetünket a Koszuth, Vécsey, Dessewffy, Nagy Sándor, Török Ignác, Schweidel József, Magyar, Varjassy Lajos, Perényi és Kiss Ernő-utcai nemesen érző és gondolkodó polgároknak ezen dícséretre méltó és nemes példát nyújtó áldozatkésztségükért.

— Barth Lajos Aradon. A világ minden fővárosában megfordult és a világ minden nevezetes embere előtt ismert nevű aradi ember érkezett ma este néhány napi tartózkodásra szülővárosába. Annyit hallottunk, olvastunk róla, hogy még azok is, akik sohasem látták, azok is felismerték, hogy a feketeruhás, cilindere, ideganszerű ur, a vállára szíjazott börtökkel: Barth Lajos a híres autogramgyűjtő, a vállán őrzött fölött borkazettában pedig kincset hord: a World-t, azt a páratlanul álló autogramgyűjteményt, amelyben kezeirásával, egy-két jellemző szóval, fényképpel ott szerepel az utolsó évtized minden uralkodója, államférfia, művész-nevezetessége. — Esztendő óta nem járt idehaza Barth Lajos és ezek az esztendő sok-sok megbecsülhetetlen kézírással szaporították csodás gyűjteményét, amely amerikai és franciaországi tartózkodásai idején csakugyan a szó szoros értelmében világhírűvé vált. Barth Lajos rövid aradi tartózkodása alatt módot keres arra, hogy nagy hírű könyvével Arad Vöröskereszt Egyesületének szerezzen anyagi hasznot.

— Hősi halál. Az aradi honvédhuszár ezred egyik szimpatikus fiatal tisztjének harctéri haláláról a csatlád ma a következő gyászjelentést adta ki: Özv. Kulifay Lajosné szül. Vécsey Ida és fia Kulifay Győző úgy a magut, mint az egész kiterjedt rokonság nevében mély fájdalommal és megtört szívvel jelentik, hogy az imádott, forrón szeretett, felejtethetetlen fiú és testvér és a legjobb rokon Kulifay Andor az aradi 3-ik honvéd huszárezred főhadnagya életének 28-ik évében 1914. augusztus 24-én a Kamionka-Strumilowánál (Galícia) vívott ütközetben a hazáért hősi halált halt. A messze ismeretlenben pihenő porai nyugodjanak békében!

— Adományok. A hadba vonultak hátramaradt családtagjai részére a polgármesteri hivatalban adakoztak. Berce Ferenc gyűjtése 95 korona 46 fillér, Szántay Lajos 75 korona, Rutkovszky Ferenc alkalmazottai (nyolcadszor) 12 korona, Funkelstein József 36 korona 48 fillér. Ekkézzel adtak: M. H. 1 aranygyűrű, N. E. 1 karikagyűrű, S. P. 1 arany amulette, Koszka Mariska 1 aranygyűrű, Melchner Margit 1 pár aranyfüggő, Sztanily Györgyné 2 aranygyűrű. Itt említjük meg, hogy az Augusztus-alap megküldött ismét egy csomó vasgyűrűt és akik október 1-ig adakoztak, azok a polgármesteri hivatalban a gyűrűket átvethetik.

— A hadbavonultak gyermekei számára létesített Salacz-utca 1-ső szám alatti varroda részére a következő adományok érkeztek: Klein Miksa 10 korona, Róth Zsiga 20 korona, Halnos Dezső 10 korona, Kornis Ödön 20 korona, Büchler Margit 10 korona, Havas Böske 10 korona, Kornis Magdus 5 korona. Természetbeni adomány: idősebb Keil Lajos és Hirschler Karólától.

— Dandárparancsnoki kinevezés. A király Grallert Konrád ezredesét, a 101. gy. e. parancsnokát a 64. gy. dandár parancsnokává nevezte ki.

— Eljegyzés. Dezsény Donát eljegyezte Pichler Fülöp, a Ganz és Társa Danubius cég tervező mérnöke Budapesten.

— Az Oltáregyesület munkája katonáinkért. Az aradi Oltáregyesület, mely azelőtt az egyházi ruhák és szerelvények előállításával foglalkozott, a háboru kitörése óta egész tevékenységét a sebesült katonáinknak szükséges fehérneműk és a harctéren lévőeknek nélkülözhetetlen meleg holmik készítésére fordítja. Az egyesület Weitzer János-utcai munkaterme naponként kedves gyülekező helye a munkában fáradhatatlan egyesületi tagoknak, kiknek keze alól egymásután kerül ki a kötött és varrt holmik sokasága. A meg-számlálhatatlan apróságokon kívül eddig 229 inget, 170 alsónadrágot, 120 karfelkötőt, 123 pár kaptát és harisnyát, 24 nyakvédőt horgolt sál, 39 hósapkát, 132 pár csukló és térdmelegítőt és 193 hasmelegítőt juttattak részint az aradi Vöröskereszt egyesület, részint közvetlenül az Országos Hadseregélyző utján vitézeink használatára. És emellett jutott még sok hasznos holmi a közeli napokban elvonult 3-as huszároknak és a kassentmikiósi 7-es tüzéreknek is. Az egyesület anyagi ereje azonban már kimerült s nagy gondot okoz a vezetőségnek az a közelgő veszedelem, hogy kifogyván az anyag, hozzávaló hiányában megszűnik a varrógép berregése, megáll az öt kis lándzsa, az öt kötött melegét hozó munkája. Ezt pedig azok érzik meg, akik érettségük küzdenek, fáznak, véreznek a harcmezőn, vagy szenvednek a kórházban. De ennek nem szabad bekövetkeznie. Az egyesület igazgatórúga tehát úgy határozott, hogy most felkéri a tagokat, de kivétel nélkül Arad nemesszövület közönségét, hogy a közelgő halottak napja alkalmából a világitásra és koszorúkra szánt összeget juttassa hős katonáink javára, az egyesület vezetőségéhez. A fagyasztó hidegtől megóvott egyetlen élet, vagy egy bekötött seb helye szebb fényessége lesz elköltözött kedveseinknek, mint ezer gyertyaszál és hervadó koszorú.

— A trónörökös gyilkosainak bűnpöre. Szerajevóból jelentik: Biagoje Kerovics vádlott megengedi, hogy az egyik diáktól azt hallotta, hogy Boznia Szerbia szemérek könyve. Bucsuzsánál Grabec hallgatást ajánlott neki, mert hallgatói boldogság s mert a diákoknak vannak bosszúloi, akik bosszút fognak értünk állani. Azt is mondták a diákok, hogy kockáztatják életüket Szerbiáért. Medokerovics vádlott földműves azt hiszi, hogy némiképpen talán bűnös. A vádlott elmondja, hogy a háza előtt állott, amikor hazajött Veliko Czubrilovics és felszólította őt, hogy a két diáktól vigye el házába, oly módon, hogy senki se lássa. A vádlott engedett a kérésnek. Az apja Litar Kerovics ott volt, akit ő megbízott azzal, hogy a diákokat vigye kocsin Tuzlába. Oda is vitték őket. Bomba és revolver volt náluk s azt mondták nekik, hogy a trónörökre akarnak bombát dobni.

— Házasság. Vizeki Tallián Andor os. és kir. tábornok és felesége Tallián Zalay Janka tudatják, hogy leányuk, Tallián Alice házasságra lépett Ráth József os. és kir. 10 huszárezredbeli hadnaggal, Ráth János dombrátosi földbirtokos és neje, keresztesi Szende Anta fiával.

— Farkasok a csatatereken. Rómából jelentek: A párisi Liberté közli, hogy a Daily Mail értesülése szerint az augusztusi orosz csatateret az ágyuk dörgése után egy nagy farkascorda lepte el amely borzalmas pusztítást vitt véghez a halottak és sebesültek között.

— A bűnjel. (Szenzációs detektiv-dráma az Urániában.) Egy minden ízében kiváló detektiv-drámát mutatott be tegnap a színház, mely kitűnő előadásával, izgalmas meséjével és remek drámai jeleneteivel nagyban felülmúlja az eddig bemutatott hasonló zsánerű képeket és azokhoz képest határozott emelkedést mutat. A nagyszámú közönség feszült érdeklődéssel figyelte a dráma minden jelenetét és több ízben adott tapselésének kifejezését. Kelet-poroszországi háborus események az Urániában. Az Uránia színház tegnap kezdte meg a világhírű Messter-féle berlini filmgyár által készített háborus felvételek előadását. A tegnapi sorozat a kelet-poroszországi harctérről való és hiteles felvételekben mutatja be az oroszok garázdalkodását Domnau és Altenburg kelet-poroszországi városokban. Különös szenzációképpen hatott a híres U. 9. tengeralatti naszádról készített felvétel, mely bemutatja a hajó egész felszerelését és legénységét, azonkívül pedig a német nemzeti himnusz hazafias allegóriája.

— A vízvezeték művek javítása. Komzay Frigyes a vízművek zárgondnoka közli a közönséggel, hogy az alant felsorolt napokon este 1/10 órától reggel 5 óráig a vízszolgáltatás szünetelni fog. Ez pedig: Október 21-én gróf Apponyi-ut, Erzsébet királyné-ut, Tabajdy-, Könyök-, Petőfi-, Simonyi-, Zoltán-utakban, Vár- és Árpád-téren. Október 23-án: Weitzer-, Batthyány-, Kazinczy-, Fábian-, Kőlcsey-, Salacz-, Széchenyi-, Perényi Sárossy-, Csiky Gergely- és Révay-utakban. Október 26-án Kossuth-, Dessewffy-, Wesselényi-, Magyar-, Vécsey-, Nagy Sándor-, Varjassy Lajos-, Teleky-, Pöltemberg Ernő- és gróf Károlyi-utakban. Miért is felkéri az érdekelteket, hogy ezen időtartamra elegendő vízzel lássák el magukat.

— Koszorumegváltás. Néhai Auer Adolfné szül. Szillasi Herta ravatalára szánt koszorumegváltás címén dr. Hirsch Albertné sz. báró Hatvany-Deutsch Irén 100 koronát adományozott az aradi izr. fiúszóváznak, Deutsch Ignác alapítványára. Az összeget rendeltetési helyére juttatjuk.

— A Világháború története! Egy előkelő magyar író és történész író tollából Tolnai Világlapja jövőheti számában kezd meg a „Világháború története”-nek közlését. Eredeti harctéri fényképek és rajzok fogják a mű becsét emelni. Ugyancsak folytatja a sebesültek lajstromának közlését.

— Köszönetnyilvánítás. Auer Adolfné ravatalára szánt koszorumegváltására. Deutsch Arthur és neje, Salgó Pál és neje 20-20 koronát, dr. Turnovszky Mórné (Marosvásárhely) ravatalára szánt koszoru helyett Brachó Simonné 30 koronát adományozott az izr. népkonyháának, mely kegyelet adományokért köszönetet mond az ölnökség.

— A szülők az iskola-bérlés alkalmával ne mulasszák el Fischer Simon Nagy Áruháza Arad, Szabadság-tér 12. sz. alatt felkeresni, ahol az internátus által előírt összes szükségletek iskolás gyermekek részére legnagyobb választékban és a legolcsóbb árban beszerezhetők. Különös nagy raktár van iskolatáskák, fehérnemű, kalapok, sapkák, esernyők, nyakkendők, harisnyák és még ezerféle cikkekben. 1989

— Cocus, bőr és vas lábtörők legolcsóbban Hegedűs Gyula cégnél Arad, Andrassy-tér 16. 1821

Feloldó szerkesztő:
Rudnyánszky Endre.

Uránia Színház.

Ma kedden:
Német háborús Híradó!
Az oroszok
Keletporoszországban.
Az U. 9. és legénysége.

Új könyvek.

A Világháború képes krónikája. I. füzet Bárd Ferenc és Testvére kiadása. Ára 40 fillér. Hazai Hugó a „Világháború képes krónikája” szerkesztője egyik kezében tollal, a másikban fotografáló masinával rögzíti meg a nagy időknek nagyjelentőségű eseményeit. Szerző mindenki által könnyen megérthető irodalmi stílusban dolgozza fel a háborút megelőző, már megtörtént és történendő eseményeket, melyek 40 filléres füzetekben 2 heti időközökben fognak megjelenni. A most megjelent I. füzet igen szép kiállításban Bárd Ferenc és Testvére budapesti kiadócégüknél jelent meg, ahol az füzetenként 40 fillérért megrendelhető, de bármely jó hírű könyvkereskedésben is kapható.

A Nyugat október 16-iki száma a következő becses és legnagyobb részben aktuális közleményekkel jelent meg: Ignótus: Militarizmus. Babits Mihály: Fialat katoná. Mgyamról. (I–III) (Versek.) Móricz Zsigmond: Élet a Kereszten (Regény, III. rész. XI. fejelet) Laczó Géza: Boldogasszony budai egyháza (Vers.) Schöppflin Aladár: Szavak háborúja. Kassák Lajos: Marsisten nyája (Vers) Lengyel Menyhért: Olvasmányok. Szabó Dezső: Az élehetetlen ember leveleiből. Kádár Béla: Tűzerek (Rajz.) Harry

Russet-Dorsan harctéri levelei. Ady Endre: A csillag-lovasszékérből. Mag hó alatt. És mégis megvártalak. (Versek.) Tábori posta: Halász Gyula, Balázs Béla, Lengyel Géza, Kertész István leveleiből, stb. Szerkesztőség és kiadó. Hivatal: Budapest, X., Lónyay-utca 18. Előfizetési ára: Egy évre 24 korona. Félévre 12 korona. Egyes szám ára 1 korona 20 fillér.

NEMZETI SZÍNHÁZ.

Kedd, 1914. évi október 20-án:

B) Bérlet.

B) Bérlet.

Itt először:

Mihály pápa leánya.

Igaz történet a háborúból, drámának feldolgozta: Sas Ede. Rendező: Delli Lajos.

NYILTTER.*

Özv. Ditrichstein Vilmosné szül. Klein Hermin úgy a saját, valamint fia, Róbertka és az egész rokonság nevében mély fájdalomtól megtörve jelentik, a legjobbj férj, önfeláldozó apa, jó gyermek, testvér és rokon

Ditrichstein Vilmos úrnak

élete 46. évében, a Mindenható akaratából történt gyászos elhunytát.

A drága Megboldogult hült tetemeit folyó hó 20-án délután 1/3 órakor Forrai-utca 7. számú lakásból örök nyugalomra helyezik.

Nyugodj békében! A viszontlatására!

Arad, 1914. október 19.

5353

Özv. Ditrichstein Miksáné szül. Braun Helén, édesanyja. Özv. Klein Róbertné szül. Frischl Teréz, anyósa. Ditrichstein Gyula, Ditrichstein Béla, Ditrichstein Janka férj. Boskovitz Simonné, Ditrichstein Karolin, Ditrichstein Hermin, testvérei. Ditrichstein Gyuláné, Boskovitz Simon, Klein Miksa, Klein Eula férj. Hermann Gyuláné, Klein Zsiga, Klein Jenő, Klein Miksáné szül. Weinberger Fini, Hermann Gyula, sógorai és sógornői és számos rokon és jóbarát.

Figyelmeztetés!

Miután az

„Aradi Ibolya Crème”-met

utóbbi időben utánozták, hogy a nagyérdemű hölgyközönséget a félrevezetéstől megóvjam, az

„Ibolya Crème”

elnevezéshez a „DORE” szót is csatoltam. — Saját érdekében tessék csakis oly Ibolya Crémot vásárolni, melyen az

„Ibolya Doré Crème”

felírás látható. Ára 1 téglének 1 korona. Kapható a készítőnél:

HAJÓS ÁRPÁD

gyógyszertárában Arad, Andrassy tér 22. sz.

továbbá Berger Gyula, Földes Kelemen, Hehs Vilmos, Kárpáti János, Ring Lajos és Vojtek Kálmán urak gyógyszertárába, valamint Vojtek és Weisz, Hansu Nestor és Török Andor és Társa urak drogeriájában. 10

Ovakodjunk a fertőzésektől.

Az utca pora telve fertőző anyagokkal, a különféle betegségeket okozó csirékkal minők a tüdővész, a merevgörös, a lépfene, a difteria a hagymáz stb. sporát. A mindennapi érintkezésben kivagyunk téve annak, hogy a különféle betegségeket okozó fertőző anyagokat kezünkön, orrunk nyákhártyájában haza hordjuk s azzal magunkat, s családunkat megfertőztetjük. Tudjuk, hogy a betegségek zömét bacteriumok okozzák s hogy az emberi körök alatt az apró paraziták egész gyűjteménye tanyáz. Mind eme fertőzések ellen védekezhünk ha kezünket, arcunkat, orrunk nyákhártyáit naponta egy-kétszer Szent Imre szappannal vagy Carboform szappannal megmossuk.

Szent Imre szappan ára 70 fillér,
a Carboform szappan ára 40 fillér.

Ez utóbbit különös figyelmébe ajánljuk a szülőknek, tanítóknak, tanároknak, iskolák, ovodák, internátusok, hivatalok, kórházak vezetőségének. E szappan olcsóságánál fogva lehetővé teszi minden embernek, hogy magát és családját fertőzések ellen megóvjá. Nagyobb vételeknél engedményeket adunk.

Dr. Földes és Hehs

pipere szappan és vegyszeti gyára ARAD.

Raktárak létesítése folyamatban.

Aradon, Földes K. és Hehs Vilmos
gyógyszertára.

Üzlet- és műhely- áthelyezés!

A nagyérdemű közönség szíves tudomására adom, hogy a Hunyadi-utca 3. szám alatt volt

férfi- női és gyermekcipő raktáramat és műhelyemet Weitzer János-utca sarkán (volt Templom-utca)

levő házban, a főpostával szemben helyeztem át. Üzletem teljesen meg van nagyobbítva s állandóan saját műhelyemben készült elismert legjobb minőségű cipők kaphatók jutányos árért. Megrendelések és javítások pontosan elkészülnek.

További szíves pártfogást kér:

GARA MIKLOS.

Kalmár József
villanyszerelő

Arad, Salacz-utca 2. sz.

Telefon 242. Telefon 242.

Ajánlja

költözködők figyelmébe:

villanyos világítási berendezéseket, villanyos csengő- és telefon berendezéseket s minden e szakmába vágó munkát. Pontos és gyors munka. 481

Raktáron tart:

villanyos csillárokat, villanyos főzőedényeket, villanyos vasalókat, villanyos hajszűrő vasakat, Wolfram lámpákat és mindennemű villanyos cikkeket.

Tűzifa

bükk I., II., III. és dorong, cser hasáb és dorong kapható vaggononkinti vételnél **Körösvölgyi Pál** karaktár Andrásy tér 5. Telefon 651.

A **Cipő Tőzsde**
Arad, Apollo mozi mellett
ismét megnyílt
és megkezdődött a Gerő-féle cipők olcsó eladása. 4957
Kérjük cégünket nem összetévesztani.

Gyümölcs- és rózsafa eladás

az Aradi és csanádi egyesült vasutak apátfalvai faiskolájából.

Őszi beültetésre kiválóan alkalmas 3—4 éves I. rendű szép koronás gyümölcsfák darabonként 70 fillérért, 100 darab 60 koronáért, őszi berackok darabonként 50 fillérért, 100 darab 40 koronáért, 5 éves vadgesztenyefák darabonként 30 fillérért, 2 éves koronával bíró rózsafák darabonként 1-20 koronáért, 100 darab 100 koronáért eladó.

Az anyagok jóságáért és fajazonosságáért felelősség vállalatik. Kiváratra árjegyzékkel szolgálunk. Megrendelések Acsev. igazgatóság Arad, Faiskola Apátfalva címre, vagy bármely Acsev. állomástőnök-séghez intézendők.

Veszek

Legmagasabb árban
aranyat,
ezüstöt, gyémánt- és bri-
liánt ékszertárgyakat
Deutsch Izidor

5kaszorban
Weitzer J.-utca, Minorita-palota
Telefon 438. szám. 2038

Költözködők

figyelmébe!

Villamos világítási berende-
zéseket csillárokkal együtt,
kedvező feltételek mellett
szerel és szállít 3361

Koch Dániel

Arad, Deák Ferenc-utca 42. sz.

Telefon 987.

Telefon 987.

Aradi kőszén és kokszt forgalmi vállalat.

Tisztelettel értesítjük a t. fogyasztó közönséget, hogy a téli szükséglet beszerzése céljából ajánlunk

I-ső rendű Zaberzei dió I. koksztot
I-ső rendű Porosz salon fűtő kőszén
I-ső rendű Vasaló faszenet.

Raktárunkból **Csernovits Péter-utca 24. szám** alatt átvéve.

Miután nagyobb mennyiség áll rendelkezésünkre. Uradalmakat és kisebb ipartelepeket is kielégítünk addig, a míg a vasuti forgalom helyre áll. Ajánlatosnak tartjuk, ha már most biztosítja téli szükségletét, mert előre láthatólag később nehézségekbe fog ütközni. 501

Van szerencsénk értesíteni, hogy **HELACIT** elnevezés alatt egy új készítményt hozunk forgalomba, mely a bőrtakát (mitesser) van hivatva gyorsan és sikeresen elmulasztani.

A **HELACIT** különösen ajánlatos zsíros, fényes, izzadó arcokról egyéneknek, de használhatja bárki is estély, séta stb. előtt.

A **HELACIT**-ből keveset gyapottra vagy rongyra öntünk és azzal arcunkat letöröljük.

Mindenkit meg fog lepni az a csodás hatás, amelyet a **HELACIT** azon percben előidézik. Az arc olyan lesz, mintha valami lehető finomságu harmattal (a gyümölcs hamvához hasonló) volna bevonva.

Atkák pár napi használat után elmúlnak.

Ára 1 korona.

Dr. Földes és Hehs

pipere szappan- és vegyészeti gyára Aradon.

Kapható:

Földes Kelemen és Hehs Vilmos

gyógyszertárában.

1224

Erdély

gyöngye

az Előpataki

ásványviz, el-

ősmert legjobb

üdítő és gyógyító itai,

Főraktár:

Éles Árminnál,
Aradon,

Félliteres üveg 26 fillér.

Literes „ 36 „

Új üzletmegnyitás!

A n. é. vásárló közönséget értesítem, hogy a **Damjanich** utca 1. alatt egy jól berendezett fűszer- és vegyeskereskedést nyitottam,

ahol állandóan raktáron tartok csakis elsőrendű fűszer és csemeget, kitűnő liszt és mindennemű hűvelyes veteményeket szolid és olcsó kiszolgálással. Bevásárlásokat kiváratra készséggel hazaszállítok.

Ajánlok elsőrendű száraz aprított tűzifát, továbbá kitűnő borokat és legjobb pálinkákat legjutányosabban.

Szíves pártfogást kérek, tisztelettel 5311

Bauman Lajos.

Fiatal

kereskedőseged

ki a fűszer, vas és rövidáru szakmában jártas és ugy magyarul mint németül és románul beszél, azonnal beléphet.

Bienenstock Sándorné

Zám

5332

Apró hirdetések

Tudnivaló az apró hirdetésekről:

Apró hirdetések felvételnek a kiadóhivatalban József főherceg-ut 22. Acsev-palota. (Bejárat a Kosuth-szoborral szemben.) Telefon szám 151.

Az apró hirdetések díja a szavak száma szerint számítható.

Minden szó 4 fillér. Vastagabb betűkkel 8 fillér.

A legkisebb hirdetés 60 fillér.

A vastagabb betűkkel kívánt szavak a kéziratban aláhúzással jelezendők.

Az apró hirdetések előre fizetendők.

A hirdetések este fél 6 óráig vétetnek fel.

Videkről az apró hirdetések postautalványon küldendők — a szelvényen a szöveg elír — avagy levélbélyegekből.

A hirdetést a kiadóhivatal kiadásra díjlanul megszerkeszt.

LEVELEZÉS.

Fehér Kereset-ben

elapra figyelmeztetett bájos asszonykát kérem, írjon teljes elmemre. Kézscók. 5341

ALKALMAZÁST KERES.

Egy ügyes

hejáró szakácsnő ur házakhoz ajánkozik. Cím a kiadóhivatalban. 5351

Azonnali belépésre

állást keres fiatal vaskereskedő. Cím a kiadóhivatalban. 5349

ALKALMAZÁST NYER.

Szerényebb igényű

gazdaasszonyt vagy háztartónőt, ki a főzést is vállalja, keresek falura. Cím a kiadóhivatalban. 5297

Egy magános

vidéki éltas urlembert egy megbízható tisztességes, középkorú szakácsnő háztartónőt keres. Az állás azonnal elfoglalható. Cím a kiadó hivataltban. 5385

KIADÓ LAKÁS.

Boros Bent-tér 16. sz. házban kiadó azonnal vagy november 1-re 2 utcai szoba, előszoba, konyha és mellékhelyiségekből álló lakás, fűtő és villanyvilágítással, 2 udvari szoba, konyha és mellékhelyiségekből álló lakás. Egy üléshelyiség, szobával és mellékhelyiségekkel, a motorállomással szemben. 5345

Kiadó lakás.

Legmodernebb berendezéssel egy 5 szobás lakás, mely áll 3 utcai és 2 udvari szobából és a szükséges mellékhelyiségekből azonnal kiadó. Értekezhetni Petőfi-utca 10. sz. alatt a házfelügyelőnél. 2005

Kapualjából

közvetlen bejáratu szép butorozott szoba kiadó, esetleg katonatisztnak is alkalmas. Attila-tér 1. sz., magányos ház. 5350

VÉTEL ÉS ELADÁS.

Egy használt fürdőkád

megvételre kerestetik. Cím a kiadóhivatalban. 5352

Modern

hálószoba berendezések jutányos áron eladó. Kápolna-utca 8. sz., ugyanott mindennemű asztalosmunkák jutányosan elkészíttetnek. 5321

Apollónéki

és betegek részére meleg komót szobacipők óriási választékban már 1 K. 70 fill-től kaphatók Cipő Tözsében Apolló mozi mellett. Ugyeljünk a címre 5161

Vessék

uraktól levett férfiruhát, téli kabátot, városi és utazó bundát a legmagasabb árban. Bleier Ignácz, Szent Pál-u. 12. 4699

KÜLÖNFÉLE.

Elveszett

vasárnap reggel a 7-as számú lívonaton egy fekete ridköl. Kérem a becsületes megtalálót, mint másra nézve teljesen érteketlen kifizetést, noteszt, visszadni József főherceg-ut 19. I. em. alatt hol illő jutalomban részesül. 5348

Bevonulók figyelmébe.

Egyenruhákat gyorsan és jutányosan készit Braun Miksa egyenruha és férfiszabó üzlete Deák Ferenc-utca 40. szám. 5285

Bármilyen

bádogos és vízvezetési munkát készit Diamant Jenő Arad, Weitzer János és Kazinczy-utca sarkán. 2991

Dearling for Gentlemen

világhírű

Szivarkahüvely

sterilizált antinikotin vattával. Minden dobozban 120 darab.

Ujdonság!

Kapható:

ARADON

a különlegességi dohány-tözsében. 2171

Segnagyobb fűtőanyag megtakarítás!

A városi mérnöki hivatalban ki-próbált

kettős fűtőkályhák és kettős füstcsövekkel érhető el.

Megállapítottam ugyan is, hogy ezen kályhák és füstcsövek használatánál a fűtőanyag fele megtakarítható.

Patent a.

Kettős füstcsövek állandó rak-táron vannak és igen olcsók. — 2. sz. (kis szobára) 8 korona. 3. sz. 8 korona. 6. sz. 20 korona. Egyedül 1121

Hönig Ottó

M. kir. szabadalmazott szivattyú készítőnél

Arad, Rákóczi-utca 27

Tek. Hönig Ottó urnak, Arad.

Szívesen igazoljuk, hogy az ön által szállított kettős kályhacső igen jó. Mindenkinek ajánlhatjuk Strengár Domján Szávé, az arad. szocializmus párt titkára

Magyar királyi államvasutak.

Menetrend.

Ervényes 1914. szeptember 10-től.

Aradról Budapestre indul:

Gyorsvonat reggel 8:20
Személyvonat délelőtt 11:42
Személyvonat este 9:39
Személyvonat reggel 5:00

Aradról Budapestre érkezik:

Gyorsvonat délelőtt 1:25
Személyvonat este 7:25
Személyvonat reggel 5:45
Személyvonat délelőtt 12:30

Budapestről Aradra indul:

Gyorsvonat délután 2:10
Személyvonat reggel 7:50
Személyvonat este 9:30
Személyvonat délelőtt 1:35

Budapestről Aradra érkezik:

Gyorsvonat este 6:59
Személyvonat délután 8:31
Személyvonat reggel 5:57
Személyvonat este 9:03

Békéscsabáról Nagyváradra ind.:
Személyvonat reggel 6:49
Személyvonat délelőtt 1:33
Személyvonat délután 5:56
Személyvonat reggel 4:35

Nagyváradról Békéscsabára ind.:
Személyvonat reggel 6:00
Személyvonat délelőtt 10:10
Személyvonat délután 4:40
Személyvonat este 7:52

Kiadó

Deák Ferenc-utca 17. szám alatt ujonnan épült házban három szobás utcai modern

lakás

elő- és fürdőszobával, nem különben egy szép garcon lakás. Bővebbet Deák Ferenc-ut. 28. sz. Karel János vízvezetési vállalkozó üzletében. 5339

Figyelem.

Ajánlom a nagyközönség szíves figyelmébe:

Deák Ferenc-utca 31. szám alatt levő

uri szabó üzletemet,

ahol legdivatosabb szabással készítek legdivatosabb férföltönyöket, legjutányosabban. Elválalok átalakítást és tisztítást is. Ruhavasalás csak 1 K 20. Fazonöltönyt, jó hozzávalóval, 24 koronáért elkészítek. Szíves partifogást kérek, kiváló tisztelettel 5215

Lóvy Dezső, uri szabó.

Hadbavonultak

részre ajánlok a legolcsóbb árak mellett:

1 dr. alsó epedő szegve	2.40
1 dr. férfi trico ing 1	2.40
1 dr. férfi trico nadrág 1	2.40
1 dr. férfi sweater 1	5.—
1 dr. férfi haskötő	—50
1 pár férfi sokni vastag	—40
1 pár férfi keztű vastag	—60
1 dr. férfi plastron	1.—
1 pár férfi latszár védő	3.—
1 pár férfi csukló védő	—50
1 dr. férfi törülköző	—20
1 dr. férfi zsebkendő	—20
1 dr. férfi hósapka	2.—
1 dr. férfi ing fehér	1.50
1 dr. férfi alsó nadrág	1.50
1 dr. férfi sáncs ing	2.—
1 dr. paplan	5.60

továbbá nagy választék vászon, chiflon, asztalnapi, női ruha kelme, barchetek, gyermektrikó és harisnyákban, valamint mindenféle berlinére fel- és posztó nagy-kendőkben. 5121

Malpern Miksa

női és férfi divatüzlet Aradon, Szabadság-tér 1. szám.

Új és használt

Iskolakönyvek!

Íróserek!

Füzetek!

Táskák!

nagy választékban kaphatók

Jámbor Antal

könyv- és papírüzletében
Andrássy-tér 3. (Tabajdi-utcai oldal)
Telefon szám 1022.